

Fokus på ikke fradragsberettigede pensionsordninger – et overset område indenfor skatteretten

Focus On Non-Deductible Pension Schemes – A Neglected Field Within Tax Law

af HELLE V. RASMUSSEN

I afhandlingen gives der en samlet beskrivelse af de regler, der finder anvendelse for ikke fradragsberettigede pensionsordninger. Regelsættet er kendetegnet ved, at der som udgangspunkt gælder forskellige regler alt efter hvornår den pågældende pensionsordning er oprettet eller erhvervet. Dette uanset at der i øvrigt måtte være tale om to eller ens ordninger. Beskrivelsen indeholder derfor både en gennemgang af de regler, der finder anvendelse for pensionsordninger oprettet eller erhvervet inden den dato, som lovgiver har valgt som skæringsdato, og de regler, der finder anvendelse for pensionsordninger oprettet eller erhvervet efter denne dato.

Den nævnte beskrivelse anvendes til en vurdering af, hvorvidt det gældende regelsæt er hensigtsmæssigt. I den forbindelse påpeges ikke blot én, men en lang række af uhensigtsmæssigheder ved regelsættet. På den baggrund foreslås der i afhandlingen en række ændringer til regelsættet. Grundlæggende er der tale om et område, som inden for den nærmeste fremtid bør undergives et eftersyn af lovgiver.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	3
1.1. Problemformulering	3
1.2. Disposition.....	3
2. Pensionsbeskatningslovens § 50	4
2.1. Anvendelsesområdet for pensionsbeskatningslovens § 50	4
2.1.1. Kapitalforsikringer i udlandet	6
2.1.2. Pensionsbeskatningslovens § 1, stk. 2	7
2.1.3. Ændringer m.v. af pensionsordningen efter 18. februar 1992	9
2.2. Indbetalingerne	14
2.2.1. Præmieafgift	14
2.3. Det løbende afkast	16
2.4. Udbetalingerne	17
3. Pensionsbeskatningslovens § 53 A.....	18
3.1. Anvendelsesområdet for pensionsbeskatningslovens § 53 A.....	18
3.2. Indbetalingerne	19
3.3. Det løbende afkast	20

3.3.1. Afkastbeskatning efter henholdsvis lovens § 53 A og § 53.....	23
3.4. Udbetalingerne	24
4. Pensionsbeskatningslovens § 53 B.....	24
4.1. Anvendelsesområdet for pensionsbeskatningslovens § 53 B.....	24
4.1.1. Udenlandske pensionsordninger oprettet i pengeinstitutter	27
4.2. Indbetalingerne	28
4.3. Løbende afkast	28
4.4. Udbetalingerne	28
5. Statsskattelovens regler	30
5.1. Statsskattelovens anvendelsesområde	30
5.2. Indbetalingerne	30
5.3. Det løbende afkast.....	31
5.4. Udbetalingerne	31
6. Sammenfatning.....	31
7. Valgmulighed for pensionsordninger oprettet før den 18. februar 1992	32
8. Indberetning.....	34
8.1. Skattekontrollovens § 8 B	35
8.2. Skattekontrollovens § 11 C	36
9. Forslag til ændringer	39
9.1. Afkastbeskatning af udenlandske pensionsordninger omfattet af lovens § 50.....	39
9.2. Undgåelse af dobbeltbeskatning af afkast.....	40
9.3. Ændring af pensionsbeskatningslovens afsnit II A	41
9.3.1. Udvidelse af anvendelsesområdet med pengeinstitutordninger ...	41
9.3.2. Ny opgørelse af det løbende afkast.....	41
9.3.3. Indførelse af afkastbeskatning for ordninger omfattet af lovens § 53 B.....	42
9.3.4. Skattefrihed for beløb der medgår til skat af det løbende afkast..	42
9.3.5. Ændring af udbetalingsbeskatningen	43
9.3.6. Indførelse af udbetalingsbeskatning for ordninger omfattet af lovens § 53 A	44
10. Konklusion	45

Bilag 1: Den gældende - og dagældende - formulering af pensionsbeskatningslovens § 50 for pensionsordninger m.v. oprettet eller erhvervet før og efter den 18. februar 1992

Bilag 2: Tidsmæssig oversigt over de væsentligste ændringer af pensionsbeskatningslovens §§ 50, 53 A og 53 B

Bilag 3: Forslag til lovtekniske ændringer

1. Indledning

Pensionsbeskatning er et område, som de færreste kommer i berøring med, selvom de dagligt beskæftiger sig med skatteret. Området er på mange måder isoleret set i forhold til resten af skatteretten, og området er tillige et af de områder, som er blevet overset i teorien.

Endnu færre kommer i berøring med den del af pensionsbeskatningen, som omhandler de ikke fradragsberettigede pensionsordninger, dvs. pensionsordninger, hvor indbetalinger til ordningerne ikke er fradragsberettiget eller bortseelsesberettiget ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Dette skyldes først og fremmest, at størstedelen af de pensionsordninger der tegnes i dag, er pensionsordninger, hvor indbetalingerne er fradragsberettiget eller bortseelsesberettiget ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Dette gør imidlertid ikke området for de ikke fradragsberettigede pensionsordninger mindre interessant – tværtimod. Hertil kommer, at der i dag fortsat findes en lang række af ikke fradragsberettigede pensionsordninger i kraft af, at pensionsordninger typisk løber i 30-40 år.

1.1. Problemformulering

Lovgivningsmæssigt har man valgt at lade datoen den 18. februar 1992 være skillelinien for langt de fleste - og mest afgørende - lovændringer på området. Ikke fradragsberettigede pensionsordninger, der er oprettet eller erhvervet før denne dato behandles dermed som udgangspunkt skattemæssigt forskelligt fra ordninger, der er oprettet eller erhvervet den 18. februar 1992 eller senere. Dette er også tilfældet selvom der i øvrigt måtte være tale om to ellers ens ordninger.

Hertil kommer, at den lovtæknik, som er blevet anvendt ved lovændringerne, har kompliceret området yderligere, f.eks. fandtes der på et tidspunkt to formuleringer af den samme paragraf. Hvilken en af de to formuleringer af bestemmelsen der skulle finde anvendelse afhang af, hvornår den pågældende pensionsordning var oprettet eller erhvervet. Endelig kan størstedelen af de regler, der finder anvendelse for pensionsordningerne, der er erhvervet eller oprettet før den 18. februar 1992, ikke findes i den gældende lovebekendtgørelse, hvilket gør det sværere at skabe sig et overblik over reglerne for disse ordninger.

Alt dette har øget behovet for en samlet beskrivelse af reglerne på området, både de regler, som gælder for pensionsordninger oprettet eller erhvervet før den 18. februar 1992, og de regler som gælder for pensionsordninger oprettet eller erhvervet den 18. februar 1992 eller senere. En sådan samlet beskrivelse vil herefter kunne anvendes til en vurdering af, hvorvidt det samlede regelsæt er hensigtsmæssigt, og såfremt dette ikke er tilfældet, anvendes til at påpege de regler, som bør ændres.

1.2. Disposition

Afhandlingen vil for det første bestå af en redegørelse af de enkelte bestemmelser, der finder anvendelse for ikke fradragsberettigede pensionsordninger, særligt pensionsbeskatningslovens §§ 50, 53 A og 53

B samt statsskattelovens regler. I den forbindelse vil der tillige blive foretaget en analyse af dels reglerens hensigtsmæssighed, dels samspillet mellem reglerne. Endelig vil der blive givet et konkret bud på forslag til ændringer til regelsættet, samt givet et bud på hvordan en sådan lovgivning kan se ud.

Afhandlingen er afsluttet 1. august 2005, hvorfor afgørelser og ny litteratur m.v. efter dette tidspunkt ikke er medtaget.

2. Pensionsbeskatningslovens § 50

Pensionsbeskatningslovens § 50 blev ved lov nr. 429 af 26. juni 1998 ophævet, og de forsikringer og pensionsordninger, som hidtil havde været omfattet af lovens § 50 blev ved lovændringen omfattet af lovens § 53 A eller § 53 B med virkning fra og med den 2. juni 1998. Dette var dog under forudsætning af, at forsikringen eller pensionsordningen var oprettet eller erhvervet *den 18. februar 1992 eller senere*, jf. lovens § 6, stk. 3¹. Dermed finder pensionsbeskatningslovens § 50 fortsat anvendelse for forsikringer og pensionsordninger, der er oprettet eller erhvervet *før* den 18. februar 1992.

Bestemmelsen i lovens § 50 er ved en fejl ikke medtaget i den gældende lovbekendtgørelse til pensionsbeskatningsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 816 af 30. september 2003, hvorfor den gældende formulering af bestemmelsen er gengivet i bilag 1.

Ved lov nr. 1388 af 20. december 2004 er der gennemført en ændring til ikrafttrædelsesbestemmelsen i § 6, stk. 3, i lov nr. 429 af 26. juni 1998. Efter denne ændring er det nu muligt for den enkelte forsikringstager eller pensionsopsparer, der har en forsikring eller pensionsordning, der er oprettet eller erhvervet *før* den 18. februar 1992, og som ellers ville være omfattet af lovens § 50, at vælge, at lovens § 53 A eller § 53 B i stedet finder anvendelse på ordningen. Dette er dog under forudsætning af, at bestemmelserne i lovens § 53 A eller § 53 B i øvrigt er anvendelige på forsikringen eller pensionsordningen. Lovændringen og dens virkninger gennemgås nærmere nedenfor under afsnit 7.

2.1. Anvendelsesområdet for pensionsbeskatningslovens § 50

Pensionsbeskatningslovens § 50 finder herefter anvendelse på følgende ordninger, der er oprettet eller erhvervet *før* den 18. februar 1992, og som ikke er valgt beskattet efter lovens § 53 A eller § 53 B, jf. lov nr. 1388 af 20. december 2004:

¹ Efter lovændringen i 1992, jf. lov nr. 569 af 24. juni 1992, fandt lovens § 50 alene anvendelse for visse pensionskasseordninger, rene risikoforsikringer samt visse syge- og ulykkesforsikringer, når pensionsordningen var oprettet eller erhvervet den 18. februar 1992 eller senere.

1. Livsforsikring, der ikke omfattes af pensionsbeskatningslovens kapitel 1²,
2. livsforsikring, der opfylder betingelserne i lovens kapitel 1, men hvor forsikringens ejer ved ordningens oprettelse har givet *afkald* på beskatning efter reglerne i lovens afsnit I,
3. pensionskasseordning, der ikke omfattes af lovens kapitel 1, men som opfylder betingelserne i lovens § 3 (pensionskassen er omfattet af lov om tilsyn med firmapensionskasser eller af lov om finansiel virksomhed),
4. livsforsikring og pensionskasseordninger, der omfattes af lovens §§ 2 eller 5-7, men som efter den dagældende bestemmelse i lovens § 1, stk. 2, er *valgt* beskattet efter lovens § 50,
5. anden livsforsikring, der omfattes af lovens kapitel 1, men som efter den dagældende bestemmelse i lovens § 1, stk. 2, er *valgt* beskattet efter lovens § 50,
6. rateopsparing eller opsparing i pensionsøjemed, der omfattes af lovens kapitel 1, men som efter den dagældende bestemmelse i lovens § 1, stk. 2, er *valgt* beskattet efter lovens § 50, og
7. syge- og ulykkesforsikring, der ejes af den forsikrede.

Bestemmelsen i pensionsbeskatningslovens § 50 fandt desuden som nævnt ovenfor frem til den 2. juni 1998 anvendelse på følgende forsikringer og pensionsordninger, der er oprettet eller erhvervet i tidsrummet den 18. februar 1992 og til og med den 1. juni 1998:

1. Pensionskasseordninger, der ikke omfattes af pensionsbeskatningslovens kapitel 1, men som opfylder betingelserne i lovens § 3, dvs. danske ordninger,
2. rene risikoforsikringer³, og
3. syge- og ulykkesforsikringer, der ejes af den forsikrede.

Skatteyderen kunne dog fravælge reglerne i lovens § 50 til fordel for reglerne i lovens §§ 53 A eller 53 B allerede fra 1. januar 1995. I bilag 2 er der givet en tidsmæssig oversigt over de væsentligste ændringer af lovens §§ 50, 53 A og 53 B.

Det skal bemærkes, at bestemmelsen i lovens § 50 havde en anden ordlyd for disse forsikringer og pensionsordninger end den, som finder anvendelse for de forsikringer og pensionsordninger, der er oprettet eller erhvervet før den 18. februar 1992, jf. nærmere bilag 1. F.eks. havde de ændringer af bestemmelsen som blev gennemført i 1992 alene virkning for forsikringer og pensionsordninger, der er oprettet eller erhvervet den 18. februar 1992 eller senere, jf. lov nr. 569 af 24. juni 1992.

² At en dansk livsforsikring ikke er omfattet af pensionsbeskatningslovens kapitel 1 kan f.eks. skyldes, at der er aftalt udbetaling før det fyldte 60. år, eller at indsættelsen af en begunstiget ikke opfylder betingelsen i lovens § 5, stk. 2.

³ Ved rene risikoforsikringer forstås livsforsikringer, der alene kan komme til udbetaling i tilfælde af den forsikredes død eller invaliditet inden forsikringstidens aftalte udløbstidspunkt, såfremt dette aftalte udløbstidspunkt ikke ligger senere end første policedag efter den forsikredes fyldte 80. år.

Herudover skal det for den gældende bestemmelse i lovens § 50 bemærkes, at hverken danske eller udenlandske pengeinstitutordninger er omfattet af bestemmelsen (med undtagelse af danske rateopsparinger eller opsparinger i pensionsøjemed som efter den dagældende bestemmelse i lovens § 1, stk. 2, er valgt beskattet efter lovens § 50). Hertil kommer, at det heller ikke var muligt for pensionsopparere med danske pensionskasseordninger at give afkald på beskatning efter reglerne i lovens afsnit I ved ordningens oprettelse – som det var muligt for så vidt angår danske livsforsikringer.

Endelig skal det bemærkes, at de ovenfor nævnte syge- og ulykkesforsikringer afgrænses til forsikringer med dækning ved sygdom og ulykke, hvor det ikke er en betingelse for udbetaling, at der kan dokumenteres et erhvervsevnetab hos den forsikrede på mere end 50 pct. af den generelle erhvervsevne. Til denne type forsikring regnes også rejseforsikringer til dækning af sygdom og ulykke samt forsikring hos Sygeforsikringen Danmark. Det er en betingelse for beskatning efter lovens § 50, at forsikrede er ejer af forsikringen. Er det ikke tilfældet, vil forsikringen ikke være omfattet af pensionsbeskatningsloven, jf. nærmere afsnit 5.1. Dette er også gældende for forsikringer oprettet eller erhvervet den 2. juni 1998 eller senere.

2.1.1. Kapitalforsikringer i udlandet

Som nævnt ovenfor er livsforsikringer, der ikke omfattes af pensionsbeskatningslovens kapitel 1, herunder udenlandske livsforsikringer, omfattet af lovens § 50. Da det tidligere var muligt for danskere bosat i udlandet at omgå den såkaldte præmieafgift ved at indskyde deres formue i en udenlandsk kapitalforsikring, var der tidligt et behov for at få afklaret, hvornår der i forhold til lovens § 50 er tale om en livsforsikring. Problemstillingen omkring omgåelse af præmieafgiften er nærmere beskrevet nedenfor under afsnit 2.2.1.1.

Ligningsrådet har i en række forhåndsbeskeder taget konkret stilling til hvilke formelle betingelser der skal være opfyldt for, at udenlandske kapitalforsikringer kan omfattes af lovens § 50, jf. TfS 1991.118. Det afgørende spørgsmål i denne forbindelse har for Ligningsrådet været, om ordningen har karakter af en egentlig livsforsikring, eller om der blot er tale om en opsparingsordning. Afgrænsningen heraf er i de nævnte afgørelser truffet på grundlag af den daværende bestemmelse i statsskattelovens § 12, stk. 3, nr. 2, idet der er lagt vægt på, om forsikringen indeholder et sådant risikoelement, at der med rette kan siges at være tale om en ”suspensivt betinget formuerettighed”, samt om opsparings- og forsikringsdelen er integreret, således at ordningen i sin helhed har karakter af en kapitalforsikring. I to af de nævnte afgørelser blev opsparingsdelen ikke anset som en integreret del af livsforsikringen, blandt andet med henvisning til, at investeringsrisikoen var overtaget af forsikringstageren og størrelsen af og udbetalingstidspunktet for opsparingsdelen ikke var afhængig af forsikringsmæssigt indtrufne omstændigheder. Den tredje offentliggjorte afgørelse, som vedrørte en konkret skatteyder, godkendte en påtænkt kapitalforsikring i sin helhed. Der er ved afgørelsen lagt vægt på, at selskabet garanterer, at 100 % af de indbetalte beløb kommer til

udbetaling ved forsikringens udløb, samt at 111,6 % af præmiesummen kommer til udbetaling i tilfælde af forsikredes død.

Det skal bemærkes, at der ikke er nogen skattemæssige krav til en minimumsydelse i forbindelse med tilbagekøb af forsikringen før det aftalte udløbstidspunkt, når forsikringen i øvrigt kan anses for en kapitalforsikring i sin helhed. Det er med andre ord acceptabelt, at forsikringstageren bærer risikoen for værdiforringelse i denne situation.⁴

Herudover er det accepteret, at der kan trækkes penge ud, f.eks. en gang om året ved hel eller delvis ophævelse (tilbagekøb) af forsikringen. Dermed kan ejeren af forsikringen have et egentligt krav på til enhver af disse tidspunkter at kunne hæve så stort et beløb fra ordningen, som denne har lyst til. Dette forhold fik Morten Sigetty⁵ til at betvivle, hvorvidt der overhovedet er tale om en forsikring. Efter dennes opfattelse er der ikke tale om en forsikring, når det lægges til grund, at ejeren allerede fra tegningstidspunktet uden nogen betingelser kan hæve indeståendet til enhver tid og efter eget forgodtbefindende. Der er ikke tale om, at nogen forsikringsbegivenhed er indtrådt eller skal indtræde. Derfor er det ifølge Morten Sigetty svært at se, at der på noget tidspunkt er et suspensivt element. Der er i realiteten ingen krav, der skal opfyldes. Morten Sigetty mener derfor, at ordninger med sådanne forsikringsvilkår ikke kan behandles efter de pågældende regler.

En af de ovenfor nævnte bindende forhåndsbeskeder, hvor opsparingsdelen ikke blev anset som en integreret del af livsforsikringen, blev anket til landsretten, jf. TfS 1996.814 ØLD. I den konkrete sag blev kapitalpensionsordningerne oprettet ved engangssindskud, hvoraf 20 pct. blev hensat til en livsforsikring. Ved død vil værdien af kapitalforsikringen plus 20 pct. af det oprindelige indskud blive udbetalt. Landsretten fandt i dette tilfælde, at hele ordningen – uanset at kapitalen kun delvist gik til finansiering af en dødsfaldsdækning – var omfattet af lovens § 50, stk. 1, nr. 1⁶.

2.1.2. Pensionsbeskatningslovens § 1, stk. 2

Som nævnt ovenfor omfatter anvendelsesområdet for lovens § 50 tillige pensionsordninger, der opfylder betingelserne i lovens kapitel 1, men som aktivt i stedet er blevet henført til beskatning efter lovens § 50.

Adgangen til at vælge beskatning efter lovens § 50 blev ophævet ved lov nr. 569 af 24. juni 1992. Ophævelsen havde virkning fra og med den 18. februar 1992, uanset hvornår ordningen var oprettet. For ordninger, der inden den 18. februar 1992 var valgt henført til beskatning efter lovens § 50, finder lovens § 50 dog fortsat anvendelse.

⁴ Jf. Ligningsrådets bindende forhåndsbesked refereret i TfS 1991.529 samt ”Livsforsikring i udlandet” af Morten Sigetty, Skattepolitisk Oversigt 1992.54, side 57.

⁵ ”Livsforsikring i udlandet” af Morten Sigetty, Skattepolitisk Oversigt 1992.54, side 58.

⁶ Ordninger af den nævnte art, der er oprettet eller erhvervet den 18. februar 1992 eller senere, anses for omfattet af lovens § 53 A, stk. 1, nr. 1.

Efter de dagældende regler i pensionsbeskatningslovens § 1, stk. 2, kunne danske forsikringsordninger, pensionskasseordninger og pengeinstitutordninger, der tidligere var fradragsberettigede, henføres til beskatning efter pensionsbeskatningslovens § 50. Denne adgang gjaldt kun for personer, der ikke var fuldt skattepligtige til Danmark.⁷

Formålet med bestemmelsen var at tilgodese de skatteydere, der ikke kunne udnytte den fulde fradragsret efter lovens afsnit 1. Bestemmelsen fremgik af renteforsikringslovens § 1, stk. 1d, nr. 3, før indførelsen af pensionsbeskatningsloven i 1971. Efter denne bestemmelse kunne præmier til egentlige renteforsikringer og bidrag til pensionskasser vælges henført til den *begrænsede* fradragsret⁸ med den konsekvens, at de løbende udbetalinger til sin tid kun skulle indkomstbeskattes for 70 pct. 's vedkommende, jf. lovens § 5, litra d.

De situationer, hvor det var en fordel at vælge ordningen henført til beskatning efter lovens § 50 var således, hvis den enkelte skatteyder ikke havde et større samlet fradrag for pensionsbidrag eller forsikringspræmier m.v., end at det ville kunne placeres inden for den daværende begrænsede fradragsramme, men også hvis der var tale om skatteydere, som ikke var skattepligtige her i landet i indbetalingsperioden.

Efter ordningen m.v. var henført til beskatning efter lovens § 50 var der ikke længere fradragsret for indbetalingerne til ordningen. Når den pågældende igen bliver fuldt skattepligtig til Danmark, bliver ordningen igen behandlet efter reglerne i pensionsbeskatningslovens kapitel 1, jf. pensionsbeskatningslovens § 1, stk. 3⁹ ¹⁰.

Ved at vælge beskatning efter pensionsbeskatningslovens § 50 opnåede man som nævnt ovenfor en begrænsning af beskatningen af udbetalingerne, idet løbende livsbetingede udbetalinger kun skal beskattes for så vidt angår 70 pct. af udbetalingerne, og kapitaludbetalinger, herunder udbetalinger fra rateordninger, er skattefrie, jf. nedenfor under afsnit 2.4. Den reducerede indkomstbeskatning af løbende ydelser og skattefriheden for sumudbetalinger gælder kun for den del af udbetalingerne, som hidrører fra bidrag, præmier m.v., der forfaldt i

⁷ For forsikringer tegnet før den 22. oktober 1985 var muligheden for henførelse til beskatning efter lovens § 50 dog ikke betinget af, at den pågældende person ikke var fuldt skattepligtig til Danmark. Denne betingelse blev først indført for forsikringer tegnet den 22. oktober 1985 eller senere, jf. § 1, nr. 1, og § 4, stk. 2, i lov nr. 527 af 11. december 1985.

⁸ Det skal bemærkes, at lovens § 50 ved indførelsen af pensionsbeskatningsloven i 1971 indeholdt en bestemmelse om begrænset fradragsret for indbetalinger til ordninger omfattet af lovens § 50.

⁹ Det skal bemærkes, at lovens § 1, stk. 3, ikke fremgår af den gældende lovbetændtgørelse. Bestemmelsen blev ved lov nr. 569 af 24. juni 1992 ophævet, men kun for forsikringer og pensionsordninger, der er oprettet eller erhvervet den 18. februar 1992 eller senere.

¹⁰ Den tvungne overførelse til beskatning i pensionsbeskatningslovens kapitel 1 forudsætter, at den pågældende forsikring er tegnet den 22. oktober 1985 eller senere, jf. § 4, stk. 2, i lov nr. 527 af 11. december 1985. For forsikringer tegnet senest den 21. oktober 1985 finder den tidligere affattelse af lovens § 1, stk. 3, anvendelse, hvorefter det er op til den enkelte forsikringstager om forsikringen efter indtræden af fuld skattepligt endnu engang skal beskattes efter reglerne i pensionsbeskatningslovens kapitel 1.

det/de indkomstår, hvor ordningen var valgt beskattet efter lovens § 50. Det er muligt at finde frem til denne del af udbetalingen i kraft af, at forsikringsselskabet m.v. skulle foretage en opdeling af forsikringen på det tidspunkt, hvor forsikringen valgtes henført til beskatning efter lovens § 50¹¹.

Ordninger, der er blevet henført til beskatning efter lovens § 50 er fortsat pensionsafkastskattepligtige (tidligere realrenteafgiftspligtige), jf. afsnit 2.3. nedenfor.

2.1.3. Ændringer m.v. af pensionsordningen efter 18. februar 1992

Da pensionsordningen m.v. som nævnt ovenfor under afsnit 2.1. skal være oprettet eller erhvervet før den 18. februar 1992 for i dag at være omfattet af lovens § 50, opstår spørgsmålet, i hvilket omfang der kan foretages ændringer i et forsikringsforhold, der er etableret før den 18. februar 1992, eller ske overdragelse heraf, uden at den pågældende ordning derved må betragtes som en ny forsikring, som herefter omfattes af lovens § 53 A eller § 53 B.

2.1.3.1. Ændring af forsikringsbetingelserne m.v.

Anvendelse af aftalelovens regler ved fortolkning af ikrafttrædelsesbestemmelsen i § 6 i lov nr. 569 af 24. juni 1992 indebærer, at ændringer der foretages den 18. februar 1992 eller senere af en eksisterende forsikringsaftale medfører, at der foreligger en nyoprettet forsikring, der omfattes af reglerne i lovens § 53 A eller § 53 B¹². Det gælder også ændringer, der, såfremt de havde foreligget i en accept, havde medført, at accepten ikke stemte overens med tilbuddet, jf. aftalelovens § 6.

Ændringer, der ikke er aftalt endeligt og bindende mellem pensionsopsparer og selskab før den 18. februar 1992, medfører således, at der foreligger en ny forsikring omfattet af reglerne i lovens § 53 A eller § 53 B. Som eksempler kan der nævnes følgende 4 tilfælde¹³:

1. Forlængelse af forsikringen inden forsikringsbegivenhedens indtræden. Det gælder uanset, at præmieindbetalingstiden og præmiestørrelsen ikke ændres. Det skal bemærkes, at en ret for forsikringstageren i en aftale til vilkårligt at forlænge forsikringen ikke er tilstrækkeligt til at friholde forsikringen for beskatningen efter lovens § 53 A eller § 53 B.
2. Forlængelse af præmieindbetalingstid. Det gælder uanset, at præmien ikke ændres. Forlængelse af præmieindbetalingsperioden medfører, at forsikringen fra udløbet af den oprindeligt aftalte præmieindbetalingsperiode må betragtes som nyttegnet.
3. Forhøjelse af præmier. Det gælder uanset, at præmieindbetalingstiden ikke ændres. Hvis forhøjelsen umiddelbart følger af aftalen, således som denne var affattet før den 18. februar 1992, vil det dog ikke ændre forsikringens status, såfremt forsikrings-

¹¹ Jf. de specielle bemærkninger til § 1, stk. 2 og 4, i lovforslag nr. L 26 (Folketinget 1970-71).

¹² Jf. Ligningsvejledningen, Alm. del 2004-1, A.C.3.3.1.

¹³ Jf. Ligningsvejledningen, Alm. del 2004-1, A.C.3.3.1.

tageren er uden indflydelse på forhøjelsens størrelse. Det kan f.eks. dreje sig om en aftalt pristalsregulering af såvel forsikringssum som præmie eller om en forhøjelse af forsikringssummen som følge af bonustilskrivning.

4. Forlængelse af forsikringen ved forsikringsbegivenhedens indtræden. Det gælder uanset, at forsikringen forlænges som præmiefri forsikring. Forsikringen bliver ikke omfattet, hvis den inden den 18. februar 1992 er blevet forlænget. Yderligere forlængelser efter den 18. februar 1992 anses som en nytægning af forsikring, selvom det oprindeligt var forudsat, at der skulle kunne vælges yderligere forlængelse. Det gælder også 1-årige forlængelser.

Som nævnt ovenfor under pkt. 3 medfører forhøjelser af præmien den 18. februar 1992 eller senere at der foreligger en ny ordning. Ifølge Ligningsvejledningen er der imidlertid kun tale om, at en til forhøjelsen svarende del af forsikringen betragtes som en ny ordning¹⁴. Modsat anføres det i ”Pensionsbeskatningsloven med kommentarer”¹⁵, at det må antages, at en præmiestigning på et ubetydeligt beløb vil være tilstrækkeligt til at bringe aftalen fra lovens § 50 til § 53 A. I udsagnet synes der at ligge en forudsætning om, at det er hele aftalen som bringes fra lovens § 50 til lovens § 53 A.

Under folketingsbehandlingen af lovforslag nr. L 229 (Folketinget 1991-92) tilkendegav den daværende skatteminister flere gange, at præmiestigninger ville resultere i, at forsikringen som helhed blev omfattet af det foreslåede regelsæt i lovens § 53 A¹⁶. Der blev i den forbindelse henvist til den praksis, der havde udviklet sig i forbindelse med overgangsreglen vedrørende præmieafgiften i lovens § 50¹⁷.

Det må derfor kunne konkluderes, at en præmiestigning vil bringe den pågældende aftale som helhed ind under regelsættet i lovens afsnit II A, og ikke kun medføre - som anført i Ligningsvejledningen - at en til forhøjelsen svarende del af forsikringen betragtes som en ny ordning.

Ved en afkorting af præmieindbetalingstiden den 18. februar 1992 eller senere bliver forsikringen omfattet af lovens § 53 A eller § 53 B.¹⁸ Hvis derimod præmieindbetalingstiden afkortes, og præmien nedsættes, eller hvis præmiebetalingen helt bortfalder, og forsikringen omskrives til fripolice eller er uforandret, bliver forsikringen henset til

¹⁴ Se fodnote ovenfor.

¹⁵ Side 411 i ”Pensionsbeskatningsloven med kommentarer” af Hanne Søgaard Hansen m.fl. (2005).

¹⁶ Jf. den daværende skatteministers to kommentarer til det daværende Assurandør-Societets to henvendelser til Folketingets skatteudvalg (Lovforslag nr. L 229 – bilag 18 og 29).

¹⁷ I en henvendelse til Folketingets Skatteudvalg tilkendegav det daværende Assurandør-Societet, at man efter den praksis, der havde udviklet sig vedrørende overgangsreglen for præmieafgiften ikke ville komme frem til, at aftalen som helhed ville blive omfattet af de nye regler, jf. lovforslag nr. L 229 – bilag 25. Dette blev tilbagevist i den daværende skatteministers kommentar til henvendelsen, jf. lovforslag nr. L 229 – bilag 29.

¹⁸ Jf. Ligningsvejledningen, Alm. del 2004-1, A.C.3.3.1.

formålet med reglerne dog ikke omfattet af lovens § 53 A eller § 53 B. Genopskrivning af en forsikring, der er begæret omskrevet til fripolicy, må derimod betragtes som nytægning.

Genoptagelse af en forsikring, der har været misligholdt på grund af manglende præmiebetaling påvirker ikke forsikringens status, såfremt forsikringsdækningen har været opretholdt i misligholdelsesperioden. Har misligholdelse med præmiebetalingen derimod medført forsikringsaftalens bortfald, vil der, såfremt forsikringen træder i kraft igen, være tale om en ny forsikring. Hvis der kræves nye helbredsoplysninger som betingelse for genoptagelse af forsikringsaftalen, vil der være tale om en ny aftale, uanset om helbredsoplysningerne giver anledning til ændring af præmierne.

Er der inden den 18. februar 1992 aftalt, at præmierne fremover skal reguleres på en nærmere fastlagt måde, f.eks. med en fast procentsats eller som en andel af lønnen, bliver forsikringen henset til aftalelovens regler ikke omfattet af lovens § 53 A eller § 53 B. Hvis en aftalt årlig præmieregulering med en bestemt procentsats af forsikringstageren kan vælges reguleret med en lavere procentsats end den aftalte, bliver forsikringen heller ikke omfattet.

Derimod vil en udelukkende ret for forsikringstageren til at foretage indskud, der ikke er nærmere aftalt, medføre, at forsikringen, ved et indskud, når henses til såvel aftalelovens regler som reglerne formål, blive omfattet af lovens § 53 A eller § 53 B.

Hvis en forsikringssum efter den 18. februar 1992 forhøjes alene på grund af bedre helbreds vilkår, og præmien i øvrigt er uændret, bliver forsikringen ikke omfattet af lovens § 53 A eller § 53 B. Tilsvarende gælder i tilfælde, hvor de bedre helbreds vilkår i stedet medfører, at forsikringssummen er uændret og præmien nedsættes.

En ændring af hvem der er begunstiget i henhold til forsikringen vil heller ikke medføre, at forsikringen bliver omfattet af lovens § 53 A eller § 53 B. Tilsvarende gælder en ændring af præmiebetalingsterminerne indenfor året fra f.eks. kvartårige betalinger til helårige eller fra helårige til kvartårige. Hvis en allerede aftalt løbende præmiebetaling afløses af et engangsindskud, bliver forsikringen derimod som nævnt ovenfor omfattet af lovens § 53 A eller § 53 B.

Det overordnede synspunkt ved bedømmelsen af, om der finder en beskatningsmæssig ændring sted fra lovens § 50 til lovens § 53 A eller § 53 B, er således, at der sker en egentlig ændring af den oprindelige aftale. Aftalte ændringer inden den 18. februar 1992 eller ændringer, som forsikringstager ved aftalens indgåelse fik option om at kunne foretage senere, uden at forsikringsselskabet skulle give fornyet accept, vil typisk ikke være ændringer, der ændrer den skattemæssige behandling fra lovens § 50 til lovens § 53 A eller § 53 B. Afgørelsen må dog bero på et konkret skøn fra sag til sag.

Overgangsreglerne har været anvendt i praksis i en Østre Landsrets dom, jf. SKM2003.337 ØLR. En skatteyder havde tegnet en forsikring mod tab af arbejdsevne i 1983. Sagen drejede sig om, hvorvidt udbetalingerne fra forsikringen for indkomståret 1997 skulle beskattes. Landsretten fandt, at der var tale om løbende ydelser, og at ydelserne derfor ikke var skattefri som sumudbetaling.

Skatteyderen gjorde subsidiært gældende, at lovens § 53 A skulle anvendes, da der efter den 18. februar 1992 var sket sådanne ændringer i forsikringsaftalen, at forsikringsaftalen måtte anses for nyttegnet. Landsretten anså konkret ikke en overdragelse til et andet forsikringsselskab for at have negative virkninger for bonusreguleringen af skatteyderens ydelser. Derimod fandt landsretten, at de øvrige ændringer, navnlig ekstraordinære præmieforhøjelser i 1994 og 1997¹⁹ samt indførelsen af en opsigelsesadgang for forsikringsselskabet, havde medført en sådan skærpelse af forsikringsvilkårene, at forsikringen måtte anses for nyttegnet. Ydelserne fra forsikringsselskabet var derfor ikke skattepligtige, jf. lovens § 53 A, stk. 5, jf. stk. 1.

2.1.3.2. Overdragelse af forsikringen

Overdrages en forsikring efter den 18. februar 1992, bliver den efter § 6, stk. 1, i lov nr. 569 af 24. juni 1992 omfattet af den daværende bestemmelse i lovens § 53 A, bortset fra de tilfælde, hvor overdragelsen sker ved arv, da loven ifølge § 6, stk. 1, ikke har virkning for arv faldet den 18. februar 1992 eller senere af en forsikring oprettet før denne dato.

Hvis en forsikring skifter ejer, må dette derfor betragtes som en nyttegning, medmindre ejerskiftet følger direkte af forsikringsaftalen eller af lovgivningen. Som eksempel på ejerskifte, der følger af aftalen, kan nævnes den situation, hvor forsikringstageren og den forsikrede (den på hvis liv forsikringen er tegnet) ikke er én og samme person, og hvor det i policen er anført, at forsikringstagerens rettigheder ved dennes død overgår til den forsikrede. Som eksempel på ejerskifte, der følger af lovgivningen, kan nævnes den situation, hvor en begunstiget ved forsikringstagerens død indtræder i dennes ret til aftalen i medfør af reglerne i forsikringsaftalelovens § 110.

Ved separation og skilsmisse, hvor en forsikring deles mellem to ægtefæller, bliver forsikringstagerens del ikke omfattet af lovens § 53 A eller § 53 B. Derimod bliver ægtefællens del omfattet, idet ægtefællen indtræder som ejer af den del af forsikringen, der overdrages til vedkommende, med sædvanlige ejerbeføjelser.

Indsættelse af begunstigede eller tilbagekaldelse af en sådan indsættelse fører ikke til, at der herved bliver tale om en nyoprettet forsikring omfattet af lovens § 53 A eller § 53 B. Det samme gælder, når ejeren ved separation/skilsmisse indsætter den fraskilte ægtefælle som uigenkaldeligt begunstiget.

2.1.3.2.1. Arv

Told- og Skattestyrelsen modtog i 1998 en henvendelse om fortolkningen af undtagelsen i § 6, stk. 1, i lov nr. 569 af 24. juni 1992, angående arv, jf. Told- og Skattestyrelsens meddelelse i TfS 1999.635. Den pågældende henvendelse drejede sig om en dansker, som var bosat i Spanien, og som døde i 1996. Afdøde havde to arvinger og efterlod sig to policer i et udenlandsk forsikringsselskab. Forsikringerne indeholdt en bestemmelse om, hvem forsikringerne skulle tilfalde, når

¹⁹ Der var tale om en præmieforhøjelse foranlediget af forsikringsselskabet.

ejeren af forsikringen afgik ved døden. I de pågældende forsikringer anvendtes ordet "Grantee", som blev defineret som "he whom any grant is made".

I de almindelige bemærkninger til L 229, jf. lov nr. 569 af 24. juni 1992, fremgår det, "at ordninger i udenlandske forsikringsselskaber kan tegnes enten som en ophørende forsikring, der udløber på et nærmere bestemt tidspunkt, eller som en livsvarig ordning. Børn eller børnebørn indsættes i nogle tilfælde som de forsikrede i de livsvarige ordninger. Når forsikringen tegnes med eksempelvis et barn som forsikret, kan der i policen indføjes en bestemmelse om, at den pågældende skal indtræde som ejer af forsikringen ved den første ejers død. Herved går forsikringen i arv, og først når barnet dør, udbetales ordningen. Ved at indsætte børn eller børnebørn som de forsikrede liv, reduceres risikoelementet meget væsentligt."

Sammenfattende udtalte Told- og Skattestyrelsen efter forelægelse for Departementet, at forsikringerne, efter at disse er overgået til arvingerne, vil være omfattet af overgangsbestemmelsen i lovens § 6, hvorefter forsikringerne fortsat vil være omfattet af den dagældende regel i lovens § 50.

Told- og Skattestyrelsens meddelelse blev efterfølgende kommenteret af Advokat Jørn Qviste i TfS 1999.663. Her anføres det, at det afgørende må være – uanset hvilke ord der anvendes – at der er tale om, at der sker en udpegning af en person, der skal overtage ejendomsretten til forsikringen ved forsikringstagerens død, dvs. udpegning af en person som efter forsikringstagerens død bliver ejer af forsikringen, uden at dette nødvendigvis sker som led i et skifte, hvori forsikringen inddrages. I samme forbindelse præciseres det, at denne overgang af ejendomsretten til forsikringen ikke må forveksles med en eventuel indsættelse i forsikringen af en begunstiget. Ved en sådan forstår man en person, som er udpeget til at få udbetalt forsikringssummen ved forsikringsbegivenhedens indtræden. Det vil typisk sige ved den forsikredes død eller ved den sidste af flere forsikredes død.

Som nævnt tidligere er den daværende bestemmelse i lovens § 53 A siden blevet ændret og delt i to bestemmelser, jf. lov nr. 429 af 26. juni 1998. Ifølge ikrafttrædelsesbestemmelsen til denne lov, jf. § 6, stk. 3, får ændringerne for forsikringer og pensionsordninger, der er oprettet eller erhvervet den 18. februar 1992 eller senere, virkning fra og med den 2. juni 1998. I denne ikrafttrædelsesbestemmelse er der ikke medtaget en undtagelsesbestemmelse om arv, som det var tilfældet ved lovændringen i 1992.

Spørgsmålet er hvilken betydning dette får i forhold til arv faldet den 2. juni 1998 eller senere af en forsikring oprettet eller erhvervet før den 18. februar 1992. Ud fra en fortolkning af bestemmelsen i lovens § 6, stk. 3, må konklusionen være, at forsikringer der hidtil har været omfattet af lovens § 50, og som arves den 2. juni 1998 eller senere vil blive omfattet af enten lovens § 53 A eller § 53 B. Det fremgår ikke af lovforslagets bemærkninger hvorfor man ved denne lovændring ikke har tillagt arvsituationen vægt, som det var tilfældet i 1992. Det kan derfor heller ikke siges, hvorvidt denne forskel har været tilsigtet.

Ovenstående giver ikke anledning til en anden vurdering i den ovenfor nævnte sag, jf. TfS 1999.635, da den pågældende, sagen drejede sig om, døde i 1996, og arven er dermed faldet før den 2. juni 1998.

2.2. Indbetalingerne

Efter lovens § 50, stk. 2, kan præmier eller bidrag til de ovenfor under afsnit 2.1. nævnte forsikringer m.v. ikke fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Herudover skal præmier eller bidrag, der er indbetalt af en arbejdsgiver eller en tidligere arbejdsgiver, medregnes ved opgørelsen af arbejdstagerens skattepligtige indkomst.

2.2.1. Præmieafgift

I bestemmelsens stk. 3 er der fastsat regler om, at der i visse situationer skal betales en såkaldt præmieafgift af indbetalinger til visse typer af livsforsikring²⁰. Dette er tilfældet når:

1. Indbetaleren er fuldt skattepligtig til Danmark på indbetalings-tidspunktet,
2. der er tale om indbetalinger til livsforsikring, der ikke omfattes af lovens kapitel 1, jf. lovens § 50, stk. 1, nr. 1, eller indbetalinger til livsforsikring, der opfylder betingelserne i lovens kapitel 1, men hvor forsikringens ejer ved ordningens oprettelse har givet afkald på beskatning efter reglerne i afsnit 1 (rene risikoforsikringer er dog undtaget²¹), og
3. indkomstårets indbetalinger overstiger et grundbeløb på 8.700 kr. (2005).

2.2.1.1. Formålet med præmieafgiften og omgåelsesmuligheder

Præmieafgiften blev indført i 1985 som en del af skattereformen for at fjerne de daværende skattefordele ved indskud på ikke fradragsberettigede forsikringsordninger, jf. lov nr. 527 af 11. december 1985. Efter bemærkningerne til lovforslaget ønskede man, at de skattebegunstigelser, der er indeholdt i pensionsbeskatningsloven, forbeholdes dels livsforsikringer, hvor forsikringselementet er det afgørende, dels langsigtet pensionsopsparing. Det skulle derfor forhindres, at den løbende indkomstbeskatning af almindeligt formueafkast blev konverteret til den daværende realrenteafgift (som var lavere end indkomstbeskatningen), samt at formuens værdi blev fritaget for formueskat ved indskud på en ikke fradragsberettiget livsforsikring.

Præmieafgiften har imidlertid den svaghed, at den ikke kan omfatte udlandsdanskere, der indskyder deres formue i en kapitalforsikring i et udenlandsk selskab. Ved at flytte til udlandet og indbetale på

²⁰ Præmieafgiften har alene virkning for livsforsikringer, hvor skriftlig begæring om oprettelsen er fremsat over for forsikringselskabet eller dets repræsentant den 22. oktober 1985 eller senere, jf. § 4, stk. 3, i lov nr. 527 af 11. december 1985.

²¹ Da rene risikoforsikringer er kendetegnet ved, at forsikringselementet er det afgørende, omfattes sådanne forsikringer ikke af præmieafgiften, jf. nærmere nedenfor under afsnit 2.2.1.1.

en udenlandsk ordning kan der dermed opnås en række skattefordele, når personen senere flytter tilbage til Danmark:

1. Allerede indbetalte præmier til ordningen bliver ikke pålagt præmieafgift, da præmieafgiften kun gælder for fuldt skattepligtige personer.
2. Ingen løbende beskatning af ordningens afkast svarende til løbende indkomstbeskatning af renteindtægter, ligesom der ikke skal betales realrenteafgift, nu pensionsafkastskat, af afkastet, da ordningen er oprettet i et udenlandsk selskab.
3. Sumudbetalinger er skattefrie.

Tidligere skulle ordningerne heller ikke medregnes til den skattepligtige formue. Det samme gjaldt dog danske livsforsikringer.

Efter de gældende regler kan formuen således indskydes i et udenlandsk livsforsikringselskab uden præmieafgift under ophold i udlandet forudsat, at forsikringen er oprettet eller erhvervet før den 18. februar 1992. Ved at placere formuen i et kapitalforsikring i et udenlandsk forsikringselskab inden flytning til Danmark opnås som nævnt en permanent skattefritagelse af afkastet af den indskudte kapital, ligesom der tidligere kunne opnås formueskattefrihed. Indskyderen kan herudover til enhver tid hæve beløb skattefrit til privatforbrug her i landet²².

Arrangementet er dog ikke forbeholdt personer med formue. Da der ikke skal betales pensionsafkastskat af det løbende afkast af forsikringer i udenlandske forsikringselskaber – modsat forsikringer i danske forsikringselskaber – kan det betale sig at lånefinansiere indskud på udenlandske kapitalforsikringer.

Anbringelse af formue i danske eller udenlandske pengeinstitutter behandles ens for personer, der er fuldt skattepligtige til Danmark. Forrentningen af kapitalen er kapitalindkomst. Anbringelse i kapitalforsikringer efter pensionsbeskatningslovens § 50 behandles derimod vidt forskelligt alt efter, om indskuddet sker her fra landet eller fra udlandet, inden indskyderen flytter til Danmark. Endvidere er der forskel på, om indskud sker i et dansk eller udenlandsk forsikringselskab.

På den baggrund, dvs. for at ligestille udlandsdanskere med herboende danskere, blev det ved lovforslag nr. L 229 (Folketinget 1991-92), foreslået, at opsparingslignende livsforsikringer, der ikke var fradragsberettigede efter lovens kapitel 1, skulle gøres formueskattepligtige. Endvidere skulle det løbende afkast af forsikringen være indkomstskattepligtigt (kapitalindkomst). Afgørende for, om reglerne skulle anvendes var kun, om forsikringens ejer var fuldt skattepligtig på beskatningstidspunktet. De foreslåede regler skulle gælde for forsikring uanset, om den var tegnet i Danmark eller i udlandet. De foreslåede regler ville derfor også omfatte livsforsikring tegnet af herbo-

²² Det skal i den forbindelse særligt bemærkes, at lovens § 53, stk. 1, ikke finder anvendelse ved udbetaling før udløbstidspunktet. Efter denne bestemmelse beskattes den årlige værditilvækst på kapitalforsikringer, men kun ved ratevis eller udskudt udbetaling efter forsikringsbegivenhedens indtræden, in casu efter udløbstidspunktet.

ende danskere. Da præmieafgiften samtidig blev ophævet, blev disse personer ikke stillet dårligere end efter de dagældende regler. Loven havde dog alene virkning for forsikringer og pensionsordninger, der er oprettet eller erhvervet den 18. februar 1992 eller senere. Hertil kommer, at den ønskede ligestilling mellem udlandsdanskere og herboende danskere ikke blev fuldstændig, da den daværende skatteminister under folketingsbehandlingen fremsatte ændringsforslag om, at udenlandske pensionsordninger under visse betingelser skulle fritages for afkastbeskatning samt formueskattepligt.

2.3. Det løbende afkast

Efter bestemmelsens stk. 6 ses der bort fra tilskrivning af bonus og renter m.v. ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, når udbetalingen ikke er påbegyndt. Hermed er det løbende afkast af pensionsformuen som udgangspunkt ikke undergivet beskatning. Er livsforsikringen m.v. oprettet i et dansk pensionsinstitut vil afkastet af pensionsformuen dog være undergivet pensionsafkastbeskatning på 15 pct.

I "Pensionsbeskatningsloven med kommentarer"²³ anføres det, at ordninger oprettet i danske livsforsikringselskaber, jf. § 50, ved lov nr. 425 af 14. juni 1995 blev ligestillet med udenlandske ordninger, og at der dermed ikke længere skal betales realrenteafgift (nu pensionsafkastskat) af disse ordninger.

Dette er alene korrekt for så vidt angår rene risikoforsikringer, der efter det dagældende regelsæt i pensionsbeskatningslovens § 53 A, stk. 4, blev behandlet efter reglerne i pensionsbeskatningslovens § 50. Disse risikoforsikringer er også i dag efter det gældende regelsæt i lovens § 53 A undtaget fra pensionsafkastbeskatning, jf. afsnit 3.3. Der er imidlertid ikke tale om, at der ved den nævnte lovændring skete en generel fritagelse for betaling af realrenteafgift og senere pensionsafkastskat for så vidt angår forsikringer omfattet af lovens § 50.

Som det fremgår ovenfor er afkastet skattefrit, så længe der ikke er tale om en ordning i et dansk pensionsinstitut. Afkastet fra udenlandske pensionsordninger er dermed helt fritaget for beskatning. Det kan diskuteres hvorvidt dette er rimeligt for pensionsopparere, som i øvrigt er fuldt skattepligtige til Danmark. At afkastet ikke beskattes kan være en praktisk foranstaltning, fordi det ofte ikke kommer til de danske skattemyndigheders kundskab, at der er en sådan udenlandsk pensionsordning i udlandet. Dette er imidlertid ikke et argument for ikke at beskatte afkastet. Afkastet af udenlandske pensionsordninger omfattet af lovens § 50 bør beskattes på tilsvarende vis, som hvis den pågældende skatteyder havde placeret midlerne på f.eks. en indlånskonto i et udenlandsk pengeinstitut. I denne situation ville der også være skattepligt af de pågældende renteindtægter. Der kan i øvrigt henvises til afsnit 4.3. hvor en lignende situation diskuteres.

Herudover skal det nævnes, at i de situationer, hvor forsikringsbegivenheden er *indtrådt*, men udbetalingen ikke fundet sted endnu, er der ifølge pensionsbeskatningslovens § 53 hjemmel til indkomstbeskatning af afkastet af depotet, når der er tale om udbetaling af en ka-

²³ Jf. side 412 i "Pensionsbeskatningsloven med kommentarer" af Hanne Søgaard Hansen m.fl. (2005).

pitalforsikring i rater eller udskudt udbetaling af en kapitalforsikring. Beløbet medregnes ifølge bestemmelsen som kapitalindkomst. Bestemmelsen er ikke begrænset til danske ordninger, hvorfor der i denne situation sker beskatning af afkastet af udenlandske ordninger, jf. ovenfor.

Begrundelsen for indkomstbeskatningen af afkastet er, at en sådan situation, hvor forsikringsbegivenheden er indtrådt, men udbetalingen ikke fundet sted endnu, bør behandles på samme måde, som hvis forsikringssummen var anbragt f.eks. på en indlånskonto i et pengeinstitut²⁴.

2.4. Udbetalingerne

Løbende udbetalinger, der bortfalder ved de forsikredes eller pensionsberettigedes død, skal efter bestemmelsens stk. 4 medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. For livsforsikring og pensionskasseordninger, der omfattes af lovens §§ 2 eller 5-7, men som efter den dagældende bestemmelse i lovens § 1, stk. 2, er valgt beskattet efter lovens § 50, medregnes dog kun 70 pct. af udbetalingerne til den skattepligtige indkomst.²⁵

Andre udbetalinger end de ovenfor nævnte løbende udbetalinger, herunder kapitaliserede værdier fra en ordning med løbende ydelser²⁶, medregnes efter stk. 5 ikke ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, jf. dog lovens § 53 og § 56, stk. 2.

Ønskes forsikringen ophævet i utide, vil dette kunne ske uden skatte- og afgiftsmæssige konsekvenser i henhold til lovens § 50, stk. 5, uanset om udbetalingen sker på en gang som en sum, eller om udbetalingen sker i form af ratevise udbetalinger. Ved ratevis udbetaling vil forrentningen af det tilbageværende indestående på kapitalforsikringen fortsat være indkomstskattefri, jf. nedenfor, ligesom restindestændet heller ikke efter de dagældende regler skulle medregnes til den skattepligtige formue.

Som nævnt ovenfor under afsnit 2.3. skal der dog i tilfælde af ratevis eller udskudt udbetaling af en kapitalforsikring, *for hvilken forsikringsbegivenheden er indtrådt*, ske medregning af forskellen mellem på den ene side forsikringens kapitalværdi ved indkomstårets udgang med tillæg af eventuelle udbetalinger i årets løb og på den anden side forsikringens kapitalværdi ved indkomstårets begyndelse ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, jf. lovens § 53.

Det skal bemærkes, at den nævnte bestemmelse i lovens § 53 ikke finder anvendelse ved udbetaling før det aftalte udløbstidspunkt (tilbagekøb). Dette skyldes, at bestemmelsen alene finder anvendelse ved ratevis eller udskudt udbetaling *efter* forsikringsbegivenhedens indtræden, in casu efter udløbstidspunktet.

²⁴ Jf. bemærkningerne til § 53 i lovforslag nr. L 26 (Folketinget 1970 – 71).

²⁵ I bemærkningerne til lovens § 50, jf. lovforslag nr. L 26 (Folketinget 1971-72, hvor pensionsbeskatningsloven blev indført, er bestemmelsen om, at kun 70 pct. af udbetalingerne skal medregnes til den skattepligtige indkomst begrundet i en skattemæssig ligestilling mellem rente- og kapitalforsikringer. For en nærmere gennemgang henvises til lovforslagets bemærkninger, jf. side 72 f.

²⁶ Jf. Jesper Hjetting i TfS 1993.201.

Efter lovens § 56, stk. 2, skal ydelser i form af overdragelse af ejendomsretten til livsforsikring m.v. samt udbetaling af forsikringssum m.v. til en anden end ejeren eller den, der efter ejerens død i henhold til bestemmelserne i policen m.v. er berettiget til de pågældende udbetalinger, tillige medregnes til den skattepligtige indkomst.

3. Pensionsbeskatningslovens § 53 A

3.1. Anvendelsesområdet for pensionsbeskatningslovens § 53 A

Pensionsbeskatningslovens § 53 A finder anvendelse for følgende ordninger, der er oprettet eller erhvervet den 18. februar eller senere, eller som er valgt beskattet efter lovens § 53 A, jf. lov nr. 1388 af 20. december 2004, og som ikke omfattes af lovens § 53 B:

1. Livsforsikring, der ikke omfattes af pensionsbeskatningslovens kapitel 1,
2. livsforsikring, der opfylder betingelserne i lovens kapitel 1, men hvor forsikringens ejer ved ordningens oprettelse har givet *afkald*²⁷ på beskatning efter reglerne i lovens afsnit I,
3. pensionskasseordning, der ikke omfattes af lovens kapitel 1,
4. pensionskasseordning, der opfylder betingelserne i lovens kapitel 1, men hvor den pensionsberettigede ved ordningens oprettelse har givet *afkald*²⁸ på beskatning efter reglerne i lovens afsnit I,
5. syge- og ulykkesforsikring, der ejes af den forsikrede, og
6. livsforsikring, der omfattes af nr. 1, eller pensionskasseordning, der omfattes af nr. 3, men som er stillet til sikkerhed for et løfte om pension (pensionstilsagn) afgivet over for en direktør eller dennes efterladte i forbindelse med et ansættelsesforhold, samt garantiforsikring eller lignende, som er oprettet med en direktør eller dennes efterladte som berettiget til ydelser fra forsikringen som sikkerhed for et tilsvarende løfte om pension²⁹.

For så vidt angår anvendelsesområdet for de under nr. 5 nævnte syge- og ulykkesforsikringer har der været afsagt henholdsvis en kendelse og en bindende forhåndsbesked.

I kendelsen fandt Landsskatteretten, at bestemmelsen i lovens § 53 A ikke finder anvendelse på offentligt administreret ordninger, hvorfor en udbetaling fra den pågældende frivillige dagpengesikring

²⁷ Ved lov nr. 457 af 9. juni 2004 blev der i pensionsbeskatningslovens § 53 A indsat et nyt stykke 6. Efter denne bestemmelse kan der uanset stk. 1, nr. 2 og 4, ikke ved oprettelsen af en pensionsordning gives afkald på beskatning efter reglerne i pensionsbeskatningslovens afsnit I, hvis pensionsordningen modtager statsstøtte.

²⁸ Jf. fodnote ovenfor.

²⁹ Lovens § 53 A, stk. 1, nr. 6, blev indsat ved lov nr. 1388 af 20. december 2004, jf. lovens § 1, nr. 3, og skal sikre, at de gunstige skatteregler for uafdækkede pensionstilsagn for direktører ikke med fordel kan udnyttes i situationer, hvor direktøren reelt stilles som var der tale om en almindelig pensionsordning. Problemstillingen vil ikke blive behandlet nærmere.

ikke var skattefri efter loven, jf. SKM2001.159 LSR. Bestemmelsen i lovens § 53 A finder dermed alene anvendelse på ordninger oprettet i private forsikringselskaber o. lign.

I den bindende forhåndsbesked, jf. SKM 2003.187 LR, kom Ligningsrådet – på trods af ordlyden i bestemmelsen - frem til, at en landmands tegning af en vikarforsikring ikke var omfattet af lovens § 53 A. Vikarforsikringen, der ejes af landmanden som forsikrede, skulle i tilfælde af sygdom hos landmanden dække landmandens udgifter til vikarhjælp. Der blev ved den bindende forhåndsbesked i stedet lagt vægt på to tidligere afgørelser, jf. henholdsvis Skd. 1978.46.71 og TfS 1984.379, der indrømmede fradragsret for præmierne til de her omtalte forsikringer. Da landmandens vikarforsikring var af tilsvarende karakter fandt Ligningsrådet, at landmanden kunne fratække udgiften til forsikringen som en driftsudgift efter statskattelovens § 6. Omvendt skulle eventuelle erstatninger som udgangspunkt medregnes i landmandens indtægtsgrundlag efter statskattelovens § 4, litra c.

Herudover skal det bemærkes, at udenlandske pensionsordninger, hvor præmien efter bestemmelserne i en dobbeltbeskatningsoverenskomst kan fradrages i Danmark, ikke omfattes af lovens § 53 A.³⁰

I bestemmelsen er pensionsopsparing i pengeinstitutordninger ikke opregnet. Det har den betydning, at en person med en pensionsopsparing i et pengeinstitut, der opfylder betingelserne i lovens kapitel 1, i forbindelse med oprettelse af ordningen ikke har mulighed for at vælge at give afkald på beskatning efter reglerne i lovens afsnit I. Dette på trods af, at en sådan adgang findes for livsforsikringer og pensionskasseordninger.

3.2. Indbetalingerne

Præmier eller bidrag til pensionsordninger m.v. som nævnt ovenfor kan ikke fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, jf. lovens § 53 A, stk. 2. Herudover skal præmier eller bidrag, der er indbetalt af en arbejdsgiver eller en tidligere arbejdsgiver, medregnes ved opgørelsen af arbejdstagerens skattepligtige indkomst.

Tilsvarende skal indbetalinger, der foretages af en udsendt medarbejders arbejdsgiver til en pensionsordning for den udsendte medarbejders ægtefælle medregnes ved opgørelsen af ægtefællens skattepligtige indkomst (og således ikke ved opgørelsen af den udsendte medarbejders skattepligtige indkomst), forudsat at de i lovens § 53 A, stk. 2, anførte betingelser er opfyldt³¹. Efter disse betingelser skal arbejdsgiveren indbetale beløb for den pågældende ægtefælle i en periode af mindst en måneds varighed, hvori den pågældendes ægtefælle eller samlever af sin arbejdsgiver er udsendt for at arbejde i en fremmed stat, Færøerne eller Grønland, og hvori den pågældende har fælles bopæl med den udsendte i den fremmede stat, Færøerne eller Grønland. Dette gælder dog ikke, hvis der under udsendelsen indbetales præmier eller bidrag til en pensionsordning i ansættelsesforhold omfattet af afsnit I eller afsnit II A i pensionsbeskatningsloven for den pågældende.

³⁰ Der kan henvises til Ligningsvejledningen, Alm. del 2004-1, A.C.1.1.7.

³¹ Jf. lov nr. 170 af 15. marts 2000.

Er den medfølgende ægtefælle skattemæssigt hjemmehørende i udlandet, og er den udsendte medarbejders arbejdsgiver dansk, anses pensionsbidraget fra dansk side for værende indkomst omfattet af OECD-modeloverenskomstens artikel 15 (privat arbejdsgiver) eller artikel 19 (offentlig arbejdsgiver) for den udsendte medarbejder. Hvorvidt bopælslandet anser pensionsbidraget for skattepligtigt, og i givet fald hos hvilken ægtefælle, afhænger af bopælslandets lovgivning³².

3.3. Det løbende afkast

Efter pensionsbeskatningslovens § 53 A skal afkast af livsforsikrings- og pensionsordninger som nævnt i bestemmelsens stk. 1 medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst med undtagelse af syge- og ulykkesforsikringer som nævnt i stk. 1, nr. 5, og rene risikoforsikringer, jf. bestemmelsens stk. 4. Efter personskattelovens § 4, stk. 1, nr. 15, skal sådan afkast medregnes til personens kapitalindkomst.

Det skal bemærkes, at personen ikke altid har mulighed for at råde over pensionsordningen. Det betyder, at indkomstkatten i så fald må finansieres på anden måde, dvs. af personens frie midler.

Årsagen til, at rene risikoforsikringer er undtaget fra afkastbeskatningen er, at sådanne ordninger som udgangspunkt ikke indeholder nogen form for opsparing (har ikke nogen tilbagekøbsværdi). Derfor skal der ikke ske beskatning af den bonus, der eventuelt tilskrives i løbet af forsikringstiden.³³

Reglerne i lovens afsnit II A, herunder reglerne i pensionsbeskatningslovens § 53 A om afkastbeskatning, gælder alene for fuldt skattepligtige personer. Udlændinge med pensionsordninger i danske pensionsinstitutter vil dermed ikke blive dansk afkastbeskattet af deres pensionsordninger her i landet. Formålet hermed har været at gøre det lettere for danske pensionsinstitutter at sælge pensionsordninger til personer bosat i udlandet.

Afkastet opgøres efter stk. 3, 3. pkt., som forskellen mellem på den ene side ordningens kapitalværdi ved indkomstårets udgang med tillæg af udbetalinger i årets løb og på den anden side ordningens kapitalværdi ved indkomstårets begyndelse med tillæg af indbetalinger i årets løb.

Ved kapitalværdien forstås forskellen mellem på den ene side nutidsværdien af selskabets øjeblikkelige og fremtidige forpligtelser over for forsikringstageren inklusiv fordelt bonus, og på den anden side nutidsværdien af de præmier, som forsikringstageren skal betale i fremtiden. Opgørelsesmetoden bevirker, at administrationsomkostninger og en eventuel risikopræmie fragår i det skattepligtige afkast, hvilket er atypisk. Ved opgørelsen af andre kapitalindkomster, f.eks. renteindtægter af bankindeståender m.v., fragår gebyrer og andre administrationsomkostninger ikke før opgørelsen af det skattepligtige afkast.

Ved tilflytning til Danmark midt i et indkomstår er en forsikringstager alene skattepligtig af den del af afkastet, der er optjent efter fraflytningen, jf. SKM2003.179 LSR. Der skal ikke ske omregning til

³² Jf. Ligningsvejledningen Alm.del 2004-1, A.C.3.3.1.

³³ Jf. Ligningsvejledningen Alm.del 2004-1, A.C.3.3.1.

helårsindkomst efter personskattelovens § 14, idet afkastet kan svinge meget i løbet af året.

Det afkast, som kan opgøres efter bestemmelsen er ikke sammenfaldende med det afkast, som forsikringsselskabet tilskriver ordningen. Ifølge bemærkningerne til bestemmelsen³⁴ indebærer dette, at i en ordning, der omfatter både opsparing og et risikoelement, bliver udbetalinger fra ordningen, der udløses ved forsikringsbegivenhedens indtræden, indkomstbeskattet.

Der reguleres dermed ikke for de hensættelsesændringer, der kan afstedkomme af forsikringsbegivenhedens indtræden. Med andre ord betyder dette, at også stigninger i kapitalværdien som følge af hensættelsesændringer på ordningen beskattes som afkast.

I ”Pensionsbeskatningsloven med kommentarer”³⁵ anføres imidlertid følgende:

”Er hele ordningen omfattet af beskatning efter § 53 A, vil udbetaling af en invalidepension ikke medføre beskatning af den ekstraordinære reserve (et reservespring), forsikringsselskabet afsætter på forsikringen, når pensionen tilkendes.”

Selvom man kan være enig i, at hensættelsesstigninger som følge af indtruffen invaliditet ikke bør beskattes som afkast levner lovtekstens og bemærkningernes klare formulering ikke plads til den alternative fortolkning, der anføres i ”Pensionsbeskatningsloven med kommentarer”, hvorfor konklusionen fortsat må være, at der ikke reguleres for sådanne hensættelsesændringer ved opgørelsen af det skattepligtige afkast. De uhensigtsmæssige konsekvenser af dette kan illustreres ved følgende eksempel:

*Eksempel*³⁶

M, der er født den 1. september 1955, tegnede på sin 27 års fødselsdag en pensionsforsikring, der indebærer, at der betales en årlig pension på 200.000 kr. fra hans 67 års fødselsdag til hans død, idet pensionen, hvis han bliver invalid, træder i kraft ved invaliditeten. Der betales en månedlig præmie på 1.780 kr. I denne præmie indgår et omkostningstillæg på 11 % af den betalte præmie og ½ % årligt af pensionshensættelserne. Der ses i det følgende bort fra bonus. Med andre ord forudsættes det, at alt er som forudsat i det anvendte beregningsgrundlag G82, 5 %.

På dette grundlag kan det beregnes, at pensionshensættelsen er 519.490 kr. pr. 1. august 2002 og 522.580 pr. 1. september 2002.

Afkastet opgjort efter pensionsbeskatningslovens § 53 A vil for august måned kunne opgøres til (522.580 – 519.490 – 1.780) 1.310 kr.

Hvis M går hen og bliver invalid i august 2002, ville pensionsudbetalingen blive påbegyndt, og så ville pensionshensættelsen være

³⁴ Jf. lovforslag nr. L 229 (Folketinget 1991-92), side 9.

³⁵ Side 432 i ”Pensionsbeskatningsloven med kommentarer” af Hanne Søgaard Hansen m.fl. (2005).

³⁶ Forudsætningerne, der er anvendt i eksemplet, er udarbejdet af Finanstilsynet.

steget til 3.078.425 kr. Hensættelsesstigningen på 2.555.845 kr. i tilfælde af invaliditet finansieres ved, at de forsikringstagere, der ikke bliver invalide, betaler en risikopræmie, der beregnes ud fra hensættelsesstigningen og sandsynligheden for, at den forsikrede bliver invalid. Den er i dette tilfælde 573 kr. i august 2002.

I tilfælde af invaliditet kan afkastet for august 2002 opgøres til (3.078.425 – 519.490 – 1.780) 2.557.155 kr.

Kapitalværdien og afkast opgøres af pensionskasserne og livsforsikringselskaberne og indberettes til Told- og Skattestyrelsen efter skattekontrollovens § 8 B, jf. nærmere nedenfor under afsnit 8.1.

Er forsikringen tegnet i et udenlandsk livsforsikringselskab, skal kapitalværdien opgøres på samme måde, jf. skattekontrollovens § 11 C. Opgør det udenlandske selskab ikke hvert år kapitalværdien som nævnt ovenfor, f.eks. fordi det ikke årligt tilskriver bonus, er skattemyndighederne berettiget til at fastsætte kapitalværdien skønsmæssigt³⁷.

Er der ingen kapitalværdi ved indkomstårets begyndelse eller ved indkomstårets udløb, f.eks. ved forsikringens udløb eller ophævelse, opgøres afkastet som forskellen mellem udbetalinger og indbetalinger.

Et eventuelt negativt afkast kan kun modregnes i det pågældende indkomstårs og de følgende indkomstårs positive afkast af samme ordning, og et negativt afkast kan kun fremføres til et senere indkomstår, hvis det ikke kan rummes i positivt afkast i et tidligere indkomstår. Tidligere kunne underskuddet kun fradrages i de nærmeste 5 følgende indkomstår. Da den 5-årige tidsbegrænsning nu er ophævet, kan underskuddet fremføres til fradrag i alle efterfølgende indkomstår uden tidsbegrænsning. Ændringen har virkning for underskud og tab, der opstår i indkomståret 2002 eller senere.

Som det fremgår ovenfor er rene risikoforsikringer undtaget den løbende beskatning af et eventuelt afkast. I lovens § 53 A, jf. stk. 3 og 4, skelnes der således mellem forsikringer med et overvejende *opsparingselement*, der kommer til udbetaling ved forsikredes pensionering, og forsikringer med et overvejende *risikoelement*, der udelukkende kommer til udbetaling, hvis forsikrede dør eller bliver invalid inden for forsikringens løbetid, såkaldte risikoforsikringer. Førstnævnte forsikringer beskattes i forsikringens løbetid af det løbende afkast efter stk. 3, mens dette ikke er tilfældet for de sidstnævnte forsikringer.

Forsikringsteknisk er den ovenfor nævnte skelnen ikke helt entydig, da de fleste risikoforsikringer har et vist opsparingselement i forsikringens løbetid.³⁸ Individuelle risikoforsikringer tegnet i et dansk livsforsikringselskab er næsten alle beregnet på G82 beregningsgrundlaget, hvor der betales en gennemsnitspræmie i hele forsikringens løbetid. Da præmien for en risikoforsikring er stigende med den forsikredes alder, betaler forsikringstager en højere præmie end den faktiske pris for dækningen i starten af løbetiden. Den overskydende præmie opspares til udjævning af præmien i slutningen af løbetiden,

³⁷ Jf. Ligningsvejledningen Alm. del 2004-1, A.C.3.3.1.

³⁸ Jf. side 431 i ”Pensionsbeskatningsloven med kommentarer” af Hanne Søgaard Hansen m.fl. (2005).

hvor den betalte præmie er lavere end den faktiske pris for dækningen. Dette betyder, at disse forsikringer faktisk har et opsparingsdepot i forsikringens løbetid. Dette depot får tilskrevet rente og bonus som andre forsikringer. Der er 3 muligheder for hvordan bonus kan anvendes; som bonustilskrivning, kontant udbetaling og som kontant opsparingsbonus. Vælges bonustilskrivning bruges den tilskrevne bonus til forhøjelse af ydelserne. Vælges kontant udbetalt bonus udbetales årets bonus til forsikringstager. Disse to metoder ændrer ikke på den skattemæssige behandling af ordningen. Vælges omvendt den sidste metode, hvor bonus opspares og udbetales ved forsikringens udløb, betragtes forsikringen som overvejende opsparingspræget og vil dermed blive beskattet efter bestemmelsens stk. 3.

Ofte vil en pensionsordning bestå af flere elementer. Nogle er risikopræget, og andre er opsparingspræget. Det er valgfrit, om man skattemæssigt ønsker at opsplutte ordningen i de enkelte elementer, eller om man ønsker at betragte ordningen samlet. Er den årlige præmie til en sådan kombineret ordning således fordelt på de enkelte grundformer, og er en af disse grundformer den rene risikoforsikring, kan afkastet fra denne forsikring således holdes uden for ved opgørelsen af afkastet efter stk. 4. Vælges den sidste løsning, vil hele ordningen blive beskattet efter stk. 3, medmindre alle enkeltelementer omfattes af stk. 4.

Indkomstskattepligten af afkastet påhviler ejeren af forsikringen, den der efter ejerens død er berettiget til udbetaling af forsikringen, eller den pågældende direktør eller den eller dem, der efter direktørens død er berettiget til udbetalinger af eller fra ordningen. Hvis der er flere berettigede, fordeles det opgjorte afkast efter forholdet mellem kapitalværdien af de pågældendes respektive dele af ordningen, jf. lovens § 53 A, stk. 3.

3.3.1. Afkastbeskatning efter henholdsvis lovens § 53 A og § 53

Som det fremgår ovenfor under afsnit 2.3. er der i pensionsbeskatningslovens § 53 hjemmel til afkastbeskatning i de situationer, hvor forsikringsbegivenheden er *indtrådt*, men udbetalingen ikke fundet sted endnu. Dette gælder dog kun når der er tale om udbetaling af en kapitalforsikring i rater eller udskudt udbetaling af en kapitalforsikring. Beløbet medregnes ifølge bestemmelsen som kapitalindkomst.

Det kan diskuteres, hvorvidt lovens § 53 mistede sit indhold ved indførelsen af lovens § 53 A, jf. lov nr. 569 af 24. juni 1992, og burde have været ophævet i den forbindelse. Da lovgiver ved de seneste revideringer af lovens § 53 og § 53 A har fastholdt bestemmelsen i lovens § 53 kan der argumenteres for, at kapitalværdien af forsikringer, hvor forsikringsbegivenheden endnu ikke er indtrådt, beskattes efter lovens § 53 A, mens beskatning af kapitalværdien flyttes til lovens § 53, når forsikringsbegivenheden indtræder³⁹. Beskatningen af udbetalingen forbliver under lovens § 53 A. Dette har den betydning, at det under forsikringens udbetaling er muligt at modregne eventuelle negative afkast i årets positive kapitalindkomst, mens det så længe beskat-

³⁹ Jf. side 420 i ”Pensionsbeskatningsloven med kommentarer” af Hanne Søgaard Hansen m.fl. (2005).

ningen er under lovens § 53 A kun er muligt at modregne i fremtidige positive afkast på samme ordning, jf. afsnit 3.3. Dette kan have betydning, hvis forsikringen er placeret i f.eks. en unit-link ordning, hvor der kan være mulighed for at fortsætte investeringsadgangen efter forsikringsbegivenheden er indtrådt, med deraf følgende risiko for negativt afkast.

Skulle lovgiver en dag vælge at ophæve pensionsbeskatningslovens § 53 er det vigtigt at holde sig for øje, at bestemmelsen tillige regulerer pensionsordninger omfattet af lovens § 50, hvor forsikringsbegivenheden er indtrådt. En ophævelse af lovens § 53 vil derfor også kræve, at der indføres en afkastbeskatning i lovens § 50 svarende til den som i dag fremgår af lovens § 53, såfremt status quo ønskes opretholdt.

Herudover skal det nævnes, at der ikke i pensionsafkastbeskatningsloven findes en bestemmelse svarende til lovens § 15 for forsikringer omfattet af pensionsbeskatningslovens § 53. Efter pensionsafkastbeskatningslovens § 15 er forsikringsselskabet m.v. ikke skattepligtig af den del af sit formueafkast, som kan henføres til forsikringer eller pensionskasseordninger omfattet af pensionsbeskatningslovens § 53 A eller § 53 B eller rene risikoforsikringer. Dermed kan der umiddelbart argumenteres for, at der vil finde en dobbeltbeskatning sted af afkastet, der kan henføres til forsikringer omfattet af pensionsbeskatningslovens § 53, da afkastet både beskattes efter pensionsafkastbeskatningsloven og pensionsbeskatningslovens § 53.

3.4. Udbetalingerne

Efter lovens § 53 A, stk. 5, skal udbetalinger fra pensionsordninger m.v. som nævnt i bestemmelsens stk. 1, ikke medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Tilsvarende gælder en arbejdsgivers udbetalinger i henhold til et løfte om pension, jf. bestemmelsens stk. 1, nr. 6, i den udstrækning de foretagne udbetalinger modsvarer sikkerhedsstillelsen eller den tidligere sikkerhedsstillelse.

Ved ratevis udbetaling eller udbetaling af en kapitalforsikring vil forsikringstager dog fortsat blive beskattet af afkastet på ordningen, jf. ovenfor under afsnit 3.3.1.

4. Pensionsbeskatningslovens § 53 B

4.1. Anvendelsesområdet for pensionsbeskatningslovens § 53 B

Pensionsbeskatningslovens § 53 B finder anvendelse for følgende ordninger, der er oprettet eller erhvervet den 18. februar 1992 eller senere, eller som er valgt beskattet efter lovens § 53 B, jf. lov nr. 1388 af 20. december 2004:

1. Livsforsikring, der ikke omfattes af pensionsbeskatningslovens kapitel 1,

2. pensionskasseordning⁴⁰, der ikke omfattes af lovens kapitel 1,
3. syge- og ulykkesforsikring, der ejes af den forsikrede⁴¹, og
4. udenlandske pensionsordninger oprettet i pengeinstitutter.

Formålet med bestemmelsen er ifølge bemærkningerne⁴² at undgå, at reglerne i lovens afsnit II A hæmmer arbejdskraftens fri bevægelighed ved at værditilvæksten - og tidligere også formuen - vedrørende egentlige pensionsforsikringer underkastes dansk beskatning, blot fordi en forsikret flytter til Danmark og har en pensionsforsikring stående i et udenlandsk selskab. Bestemmelsen giver mulighed for, at såvel danske som udenlandske statsborgere, der har arbejdet i en periode i udlandet, kan bosætte sig i Danmark, uden at deres pension udsættes for beskatning i Danmark før udbetalingstidspunktet. Bestemmelsen er på den anden side så snæver, at den ikke giver mulighed for, at danske statsborgere, der stadig er bosiddende i Danmark, kan placere deres formue skattefrit i et udenlandsk selskab. Dette sikres ved, at to betingelser skal være opfyldt, for at man kan blive omfattet af bestemmelsen. Det påhviler skatteyderen at dokumentere, at betingelserne er opfyldt.

For det *første* skal ordningen m.v. enten være oprettet mens forsikringstageren eller den pensionsberettigede ikke var skattepligtig efter kildeskattelovens § 1, eller være oprettet mens den pågældende var skattepligtig efter kildeskattelovens § 1, men efter bestemmelserne i en dobbeltbeskatningsoverenskomst hjemmehørende i en fremmed stat, på Færøerne eller Grønland, jf. lovens § 53 B, stk. 2. Reglen vil finde anvendelse for personer, der ved flytning til et andet land fortsat er fuldt skattepligtige til Danmark, fordi de f.eks. bevarer helårsbolig til Danmark.

For det *andet* skal samtlige indbetalinger til pensionsordningen m.v., som er foretaget i den periode, hvor forsikringstageren eller den pensionsberettigede ikke var skattepligtig til respektive hjemmehørende i Danmark, være fradraget i positiv skattepligtig indkomst i overensstemmelse med skattelovgivningen i den stat, hvor forsikringstageren eller den pensionsberettigede var skattepligtig respektive hjemmehørende på indbetalingstidspunktet. Er indbetalingerne foretaget af en arbejdsgiver, skal indbetalingerne i overensstemmelse med skattelovgivningen i den stat, hvor forsikringstageren eller den pensionsberettigede var skattepligtig respektive hjemmehørende på indbetalingstidspunktet, ikke være medregnet ved opgørelsen af den pågældendes skattepligtige indkomst.

⁴⁰ Bestemmelsen finder også anvendelse på ordninger i pensionsfonde, jf. bemærkningerne til § 53 B i lovforslag nr. L 98 (Folketinget 1997-1998, 2. samling), side 12.

⁴¹ Selvom bestemmelsen retter sig mod udenlandske pensionsordninger stilles der efter ordlyden af bestemmelsen ikke krav om, at syge- og ulykkesforsikringen skal være en udenlandsk forsikring.

⁴² Jf. bemærkningerne til § 1, nr. 1, i det ændringsforslag den daværende skatteminister stillede under folketingsbehandlingen af lovforslag nr. L 229 (Folketinget 1991 - 1992), jf. betænkning afgivet af Skatteudvalget den 12. juni 1992.

Det er et krav, at den pågældende har en positiv skattepligtig indkomst i det land, hvorfra indbetalingen til livsforsikringen foretages, der mindst svarer til indbetalingen.⁴³

Er fradragsretten eller bortseelsesretten efter de udenlandske beskatningsregler begrænset, f.eks. til et bestemt beløb, eller er det f.eks. kun arbejdsgiverens indbetalinger, som er skattefrie, finder bestemmelsen ikke anvendelse, idet det er et krav, at *samlige* indbetalinger har berettiget til fradragsret eller bortseelsesret. I sådanne situationer vil den pågældende ordning i stedet blive omfattet af lovens § 53 A. Dette medfører en betydelig fordel for den pågældende, såfremt denne bliver bosiddende her i landet til pensionen udbetales. Godt nok er der i lovens § 53 A hjemmel til beskatning af det løbende afkast - i modsætning til lovens § 53 B – men omvendt er udbetalingerne skattefrie. Er der således i udlandet opnået delvis fradragsret eller bortseelsesret for indbetalinger foretaget under opholdet i udlandet, modsvares disse ikke af en beskatning på udbetalingstidspunktet.

Ifølge bestemmelsen skal samtlige indbetalinger være fradraget m.v. i overensstemmelse med reglerne i den stat, hvor denne var skattepligtig til respektiv hjemmehørende i på indbetalingstidspunktet. Der skal således være ydet fradragsret eller bortseelsesret for samtlige indbetalinger af den stat, hvor personen var skattepligtig til respektive hjemmehørende i på indbetalingstidspunktet. Der stilles således ikke krav om, at samtlige indbetalinger skal være fradraget m.v. i overensstemmelse med reglerne i den stat, hvor pensionsordningen i sin tid blev oprettet. Der er således intet til hinder for, at personen – inden tilflytningen til Danmark – har været skattepligtig til respektiv hjemmehørende i en 3. stat, hvor denne har kunnet fradrage samtlige indbetalinger til den pågældende ordning.

Ifølge bemærkningerne⁴⁴ til bestemmelsen anses stk. 3 for opfyldt, når der sammenlagt har været enten fradragsret eller bortseelsesret for hele den del af indbetalingen, der er foretaget før tilflytningen til Danmark.

Ifølge den tidligere udgave af ”Pensionsbeskatningsloven med kommentarer”⁴⁵ er det *valgfrit* for den enkelte pensionsopsparer, hvorvidt man ønsker at den pågældende ordning skal beskattes efter lovens § 53 B. Dette var ifølge forfatterne tilfældet da bestemmelserne fremgik af lovens § 53 A, stk. 6 og 7, og er det også nu, hvor de pågældende bestemmelser fremgår af lovens § 53 B. Ordningen er altså ikke automatisk omfattet af lovens § 53 B selv om pensionsordningen opfylder alle betingelser for, at være omfattet af bestemmelsen. Det anføres endvidere, at man i princippet kan vælge ordningen beskattet efter lovens § 53 B på hvilket som helst tidspunkt, forudsat at man opfylder betingelserne. I praksis vil man dog først vælge beskatning efter lovens § 53 B i forbindelse med, at den fulde skattepligt til Danmark indtræder. Dermed undgår man at skulle betale kapitalindkomstskat af

⁴³ Jf. bemærkningerne til § 1, nr. 1, i det af den daværende skatteminister stillede ændringsforslag til lovforslag nr. L 229 (Folketinget 1991-1992).

⁴⁴ Jf. lovforslag nr. L 98 (Folketinget 1997-98 (2. samling)), side 13, 1. spalte.

⁴⁵ ”Pensionsbeskatningsloven med kommentarer” af Hanne Søgaard Hansen m.fl., side 395.

det løbende afkast af ordningen. Til gengæld vil man altså blive beskattet af udbetalingerne.

Ud fra en fortolkning af bestemmelsens ordlyd, samt bemærkningerne hertil⁴⁶, er der ikke grundlag for at hævde, at der skulle være valgfrihed, og endnu mindre adgang til på et hvilket som helst tidspunkt at bestemme, at regelsættet skal finde anvendelse for den pågældende ordning, jf. bestemmelsens stk. 1, 1. pkt., hvoraf fremgår: ”Uanset § 53 A gælder reglerne i stk. 4-6 for ..., hvis betingelserne i stk. 2 og 3 er opfyldt.”. At der skulle være valgfrihed kommer heller ikke til udtryk i Ligningsvejledningen.⁴⁷

Som det fremgår ovenfor påhviler det skatteyderen at dokumentere, at betingelserne er opfyldt. Hvis denne ikke gør dette, kan ordningen selvsagt ikke beskattes efter lovens § 53 B. Dette kan dog ikke bruges som løftestang til at hævde, at det skulle være valgfrit om lovens § 53 B skal finde anvendelse. Udsagnet i ”Pensionsbeskatningsloven med kommentarer” er da også blevet nedtonet kraftigt i den nye udgave af bogen, hvor det nu blot anføres, at det var valgfrit om man ønskede sin ordning beskattet efter de daværende bestemmelser i lovens § 53 A, stk. 6 og 7.⁴⁸ Der siges imidlertid intet om, hvorvidt man mener denne valgfrihed skulle være opretholdt med lovens § 53 B, som afløste de tidligere bestemmelser i lovens § 53 A, stk. 6 og 7.

4.1.1. Udenlandske pensionsordninger oprettet i pengeinstitutter

Som det fremgår ovenfor er udenlandske pengeinstitutordninger omfattet af lovens § 53 B. Bestemmelsen i lovens § 53 B, stk. 1, sidste pkt., kom ind i loven i forbindelse med et ændringsforslag til lovforslag nr. L 98 (Folketinget 1997-1998, 2. samling). I bemærkningerne til dette ændringsforslag anføres det, at der blot er tale om en præcisering af den foreslåede bestemmelse i lovens § 53 B. Dermed er bemærkningerne meget sparsomme med hensyn til, hvorfor udenlandske pensionsordninger oprettet i pengeinstitutter bør omfattes af lovens § 53 B.

I de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 229 (Folketinget 1991-1992) anføres det, at der ved forslaget, som indfører bestemmelsen i lovens § 53 A, indføres en skattemæssig ligestilling mellem opsparing i ikke fradragsberettigede livsforsikringer og opsparing i banker. Anbringelse i danske og udenlandske pengeinstitutter behandles ens. Forrentningen af kapitalen er kapitalindkomst, og formuen var dengang formueskattepligtig. Efter lovforslaget skal den samlede værditilvækst på livsforsikringer, hvor der ikke er fradragsret for indbetalingerne, beskattes som kapitalindkomst. Endvidere skal hele formuen placeret i sådanne livsforsikringer være formueskattepligtig. Der bliver således tale om en ensartet beskatning af formueanbringel-

⁴⁶ Jf. § 1, nr. 1, i ændringsforslaget, som den daværende skatteminister stillede til 2. behandlingen af lovforslag nr. L 229 (Folketinget 1991-92).

⁴⁷ Jf. Ligningsvejledningen, Alm. del 2004-1, A.C.3.3.2.

⁴⁸ Jf. side 435 i ”Pensionsbeskatningsloven med kommentarer” af Hanne Søgaard Hansen m.fl. (2005).

sen, hvad enten den sker i danske eller udenlandske pengeinstitutter eller livsforsikringselskaber⁴⁹.

At udenlandske pensionsordninger oprettet i pengeinstitutter blev omfattet af lovens § 53 B ved lovændringen i 1998 kan skyldes, at man i forhold til lovens § 53 B har villet sikre, at der indførtes en skattemæssig ligestilling mellem opsparing i ikke fradragsberettigede livsforsikringer og opsparing i ikke fradragsberettigede pensionsordninger i pengeinstitutter. Hvis udenlandske pengeinstitutordninger ikke var blevet opregnet i lovens § 53 B ville der ikke have været en sådan skattemæssig ligestilling, da forrentningen af kapitalen i ikke fradragsberettigede livsforsikringer ville have været skattefri, jf. nærmere nedenfor under afsnit 4.3., og skattepligtig som kapitalindkomst for pengeinstitutordningerne.

4.2. Indbetalingerne

Efter lovens § 53 B, stk. 4, finder reglerne i lovens § 53 A, stk. 2, anvendelse for præmier og bidrag til pensionsordninger m.v., som nævnt i lovens § 53 B, stk. 1. Der er således ikke fradragsret eller bortseelsesret for indbetalinger til pensionsordningen m.v. Indbetalinger som foretages af en arbejdsgiver vil dermed skulle medregnes til den pågældendes skattepligtige indkomst.

4.3. Løbende afkast

Ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst bortses fra afkast af pensionsordninger m.v. som nævnt i stk. 1, herunder renter og bonus-tilskrivninger, jf. lovens § 53 B, stk. 5. Afkastet beskattes heller ikke efter pensionsafkastbeskatningsloven, jf. lovens § 15.

Bestemmelsen er som nævnt ovenfor under afsnit 4.1. grundlæggende ”skræddersyet” til indvandrede arbejdstageres udenlandske pensionsordninger. Formålet med reglerne var ifølge bemærkningerne til bestemmelserne at undgå, at disse hæmmer arbejdskraftens fri bevægelighed. En sådan fritagelse for beskatning af det løbende afkast er imidlertid ikke naturligt set i lyset af det øvrige danske skattesystem, som er kendetegnet ved, at løbende afkast beskattes.

Af hensyn til ligestillingen mellem indvandrede arbejdstagere og fastboende danske arbejdstagere, bør der være afkastbeskatning af sådanne udenlandske pensionsordninger, jf. nærmere nedenfor under afsnit 9.3.3. hvor det blandt andet vurderes, at det ikke er i strid med EF-traktatens regler om arbejdskraftens fri bevægelighed, jf. artikel 39, at beskatte det løbende afkast.

4.4. Udbetalingerne

Efter lovens § 53 B, stk. 6, medregnes udbetalinger fra de nævnte pensionsordninger m.v. som udgangspunkt ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Dog medregnes udbetalinger fra ordninger svarende til danske kapitalpensionsordninger med 75 pct., når udbetalingen efter betingelserne i ordningen sker samlet efter ejerens fyldte 60. år, ved ejerens invaliditet, ved indtrådt livstruende sygdom hos ejeren el-

⁴⁹ Den nævnte ensartet beskatning sker blot efter forskellige regelsæt.

ler ved ejerens død. Ved alene at medregne 75 pct. af udbetalingen ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst er det tilsigtet at beskatningen bliver nogenlunde den samme som for danske ordninger, der pålægges en afgift på 40 pct.⁵⁰ Hvis forsikringstageren betaler topskat vil nedslaget i beskatningsgrundlaget ikke fuldt ud reducere beskatningen af udbetalingen til et niveau svarende til 40 pct. afgiften på pensionsordninger beskattet efter lovens afsnit I.

Eksempel:

Antages det, at udbetalingen udgør 1.000.000 kr. ville afgiften i henhold til lovens afsnit I udgøre 400.000 kr. (40 pct. af 1.000.000 kr.).

Efter bestemmelsen i lovens § 53 B skal alene 75 pct. af udbetalingen medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. I dette tilfælde vil det sige 750.000 kr. (75 pct. af 1.000.000 kr.). Antages det, at der skal betales topskat af alle 750.000 kr. medfører det en skat på 447.500 kr. (59,7 pct. af 750.000 kr.), dvs. 47.500 kr. mere end hvis udbetalingen ville skulle have været beskattet efter lovens afsnit I.

Som en undtagelse til udgangspunktet om, at udbetalingerne skal beskattes, medregnes udbetalingerne ikke ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst i det omfang de modsvares af indbetalinger, som forsikringstageren eller den pensionsberettigede har foretaget i perioden efter, at vedkommende blev skattepligtig til respektive hjemmehørende i Danmark, og som ikke har kunnet fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, jf. bestemmelsens stk. 4 og lovens § 53 A, stk. 2.

I bestemmelsen er der ikke tydeligt taget stilling til, hvordan fordelingen skal være mellem den del, der kan beskattes, og den del, der ikke kan for så vidt angår den opnåede værditilvækst. En fortolkning af bestemmelsens ordlyd kunne tale for, at der udelukkende kan modregnes indbetalinger, som er foretaget i perioden efter, at vedkommende blev skattepligtig til respektive hjemmehørende i Danmark, og som ikke har kunnet fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, i udbetalingerne. Derved bliver der ikke taget højde for den værditilvækst i ordningen m.v., som stammer fra de ikke fradragsberettigede indbetalinger under skattepligtsperioden i Danmark. Bemærkningerne til bestemmelsen⁵¹ giver ikke et nærmere bud herpå, ligesom der heller ikke er taget stilling til spørgsmålet i Ligningsvejledningen, offentliggjorte afgørelser m.v.

Bestemmelsen er udtryk for en såkaldt udvidet symmetribetragtning⁵². Danmark har i en række dobbeltbeskatningsoverenskomster på gensidig basis aftalt, at udlandet kan beskatte pensioner uanset, at der er opnået fradrag for indbetalingen her i landet. Omvendt kan Dan-

⁵⁰ Beskatningen efter denne regel vil dog i modsætning til afgiften på 40 pct. være omfattet af de af Danmark indgåede dobbeltbeskatningsoverenskomster, jf. bemærkningerne til det af den daværende skatteminister stillede ændringsforslag til lovforslag nr. L 98 (Folketinget 1997-1998, 2. samling).

⁵¹ Jf. lovforslag nr. L 98 (Folketinget 1997-1998, 2. samling), side 12-13.

⁵² Jf. lovforslag nr. L 98 (Folketinget 1997-1998, 2. samling), side 13, 1. spalte.

mark beskatte pensionsudbetalinger fra det andet land til en her bosiddende pensionist, uanset at fradrag for indbetalinger i sin tid blev opnået i udlandet. For at opretholde denne grænseoverskridende sammenhæng er det nødvendigt, at den pension, der i sin tid blev opnået fradrag for i udlandet, så vidt muligt beskattes på samme måde som danske pensioner.

5. Statsskattelovens regler

5.1. Statsskattelovens anvendelsesområde

Statsskattelovens regler finder anvendelse på bl.a. følgende ordninger, som ikke er valgt beskattet efter lovens § 53 A eller § 53 B, jf. lov nr. 1388 af 20. december 2004⁵³:

1. Pensionskasseordninger, der er oprettet eller erhvervet før den 18. februar 1992, og som ikke opfylder betingelserne i pensionsbeskatningslovens § 3, og dermed heller ikke omfattes af pensionsbeskatningslovens kapitel 1 (udenlandske ordninger),
2. pensionsordninger, der ikke kan anses for omfattet af begrebet livsforsikringer og pensionskasseordninger i pensionsbeskatningslovens §§ 53 A og 53 B⁵⁴, samt
3. syge- og ulykkesforsikringer, der ikke ejes af den forsikrede.

Herudover fandt statsskattelovens regler frem til den 2. juni 1998 anvendelse på pensionsordninger, der ikke opfyldte betingelserne i pensionsbeskatningslovens § 3 (ordninger i udenlandske pensionskasser og -fonde), der var oprettet eller erhvervet i tidsrummet den 18. februar 1992 og til og med den 1. juni 1998. Opspareren kunne dog vælge at anvende reglerne i pensionsbeskatningslovens §§ 53 A eller 53 B allerede fra den 1. januar 1995.⁵⁵

5.2. Indbetalingerne

Efter statsskattelovens § 4 er en skatteyder skattepligtig af dennes samlede årsindtægter, hvad enten de hidrører her fra landet eller ikke, bestående i penge eller formuegoder af pengeværdi, f.eks. vederlag for arbejde, jf. lovens § 4, litra a.

Præmier eller bidrag, som en arbejdsgiver indbetaler til en arbejdstagers pensionsordning omfattet af statsskattelovens regler, vil dermed skulle medregnes til arbejdstagerens skattepligtige indkomst. Tilsvarende er der heller ikke fradragsret for præmier og bidrag til sådanne ordninger efter loven.

⁵³ Valget forudsætter, at lovens § 53 A eller § 53 B i øvrigt er anvendelig på den pågældende ordning. De under nr. 2 og 3 nævnte ordninger vil dermed ikke kunne vælges beskattet efter lovens § 53 A eller § 53 B.

⁵⁴ Eksempelvis pensionsordninger, som er kendetegnet ved, at pensionsløftet er afgivet direkte af de enkelte virksomheder eller af særlige understøttelseskasser i tilknytning hertil, jf. den daværende skatteministers svar på en henvendelse fra det daværende Assurandør-Societet i forbindelse med folketingsbehandlingen af lovforslag nr. L 229 (Folketinget 1991-92), jf. bilag 29.

⁵⁵ Jf. § 6, stk. 3, i lov nr. 429 af 26. juni 1998.

5.3. Det løbende afkast

Efter statskattelovens regler er der ikke hjemmel til beskatning af det løbende afkast af de ordninger, der omfattes heraf.

Som nævnt ovenfor er en skatteyder skattepligtig af dennes samlede årsindtægter, hvad enten de hidrører her fra landet eller ikke, bestående i penge eller formuegoder af pengeværdi, f.eks. vederlag for arbejde, jf. lovens § 4, litra a. Efter loven indtræder beskatningstidspunktet på det tidspunkt, hvor den pågældende skatteyder kan siges at have erhvervet endelig ret til den pågældende indtægt. I nærværende situation på det tidspunkt, hvor den pågældende forsikringstager m.v. kan siges at have erhvervet endelig ret til det pågældende afkast.

Det karakteristiske ved forsikrings- og pensionsordninger er, at udbetaling fra disse ordninger, herunder udbetaling af det løbende afkast, beror på nogle betingelser (opnået alder, invaliditet eller død), som skal være opfyldt før udbetaling finder sted. Ved forsikrings- og pensionsordninger kan der dermed argumenteres for, at der hersker en reel usikkerhed om, hvorvidt udbetalingen, herunder det løbende afkast, nogensinde vil blive udbetalt, så længe de nævnte betingelser ikke er opfyldt. Dette medfører, at forsikringstageren m.v. først kan siges at have erhvervet endelig ret til det løbende afkast på det tidspunkt, hvor betingelserne for udbetaling af forsikringssummen m.v. er opfyldt. De nævnte betingelser om opnået alder, invaliditet eller død, har dermed suspensiv virkning i og med, at deres manglende opfyldelse udskyder beskatningstidspunktet.

At der ikke i statskatteloven er hjemmel til beskatning af det løbende afkast af ordningerne understøttes yderligere af, at der heller ikke efter den tidligere gældende bestemmelse i lovens § 12 skulle betales formueskat af de midler der stod i ordningerne, så længe udbetalingerne var suspensivt betingede af forsikringsbegivenhedens indtræden, jf. den dagældende bestemmelse i lovens § 12, stk. 3, nr. 2.

Ydermere blev det i forbindelse med realrenteafgiftens indførelse i 1983 bemærket, at pensionsopsparing tidligere ikke blev beskattet eller pålagt afgift før opsparingen kom til udbetaling⁵⁶.

5.4. Udbetalingerne

Løbende livsbetingede udbetalinger er skattepligtige, jf. statskattelovens § 4, litra c, mens engangsudbetalinger er skattefrie, jf. lovens § 5, litra b.

6. Sammenfatning

I afsnit 2-5 ovenfor er reglerne for ikke fradragsberettigede pensionsordninger i pensionsbeskatningslovens § 50, § 53 A og § 53 B, samt statskatteloven, gennemgået. Nedenfor er der i skemaform opstillet en oversigt over den skattemæssige behandling af sådanne pensionsordninger alt efter hvilken bestemmelse de er reguleret efter.

⁵⁶ Se f.eks. Skattekartoteket 2003, kap. 37 om pensionsafkastbeskatning.

Bestemmelse Beskatning	PBL § 50	PBL § 53 A	PBL § 53 B	Statsskatte- loven
Fradragsret/ bortseelsesret	Nej	Nej	Nej	Nej
Afkast- beskatning	Nej/Ja ⁵⁷	Ja	Nej	Nej
Udbetalings- beskatning	Nej/Ja ⁵⁸	Nej	Delvis	Nej/Ja ⁵⁹

7. Valgmulighed for pensionsordninger oprettet før den 18. februar 1992

Som nævnt ovenfor finder de gældende regler i pensionsbeskatningslovens afsnit II A om ikke fradragsberettigede pensionsordninger, jf. pensionsbeskatningslovens § 53 A og § 53 B, som udgangspunkt udelukkende anvendelse for pensionsordninger oprettet den 18. februar 1992 eller senere. Årsagen hertil har udelukkende en historisk forklaring, og dette er nu ændret ved, at den enkelte forsikringstager eller pensionsopsparer, der har en forsikring eller pensionsordning oprettet *før* den 18. februar 1992, kan vælge, at pensionsbeskatningslovens § 53 A og § 53 B, kan finde anvendelse på forsikringen eller ordningen, hvis bestemmelserne i lovens § 53 A eller § 53 B i øvrigt er anvendelig på ordningen m.v., jf. lov nr. 1388 af 20. december 2004.

Regelsættet i pensionsbeskatningslovens afsnit II A er, som det fremgår i skemaet ovenfor under afsnit 6, karakteriseret ved ingen fradragsret eller bortseelsesret for indbetalingerne, kapitalindkomstbeskatning af det løbende afkast (dog kun for ordninger omfattet af lovens § 53 A) og indkomstskat på udbetalingerne for den del, som opsparereren måtte have fået fradragsret eller bortseelsesret for i udlandet (dog kun for ordninger omfattet af lovens § 53 B), ellers ingen indkomstskat.

Forsikringer og pensionsordninger oprettet før den 18. februar 1992 var før den nævnte lovændring enten omfattet af pensionsbeskatningslovens § 50 eller statsskattelovens regler (udenlandske pensionskasseordninger). Efter disse regler er der ingen fradragsret eller bortseelsesret for indbetalingerne, ingen beskatning af det løbende afkast (medmindre der er tale om en § 50 ordning oprettet i et dansk pensionsinstitut), men indkomstskat af udbetalinger i form af løbende livsbetingede ydelser.

Denne forskel i beskatningen viste sig især at være uhensigtsmæssig for personer med udenlandske pensionsordninger oprettet før den 18. februar 1992, hvorfor lovændringerne ved lov nr. 1388 af 20. december 2004 blev gennemført.

Vælger den enkelte forsikringstager eller pensionsopsparer, der har en forsikring eller pensionsordning oprettet *før* den 18. februar

⁵⁷ Pensionafkastbeskatning, hvis ordningen er oprettet i et dansk pensionsinstitut.

⁵⁸ Løbende udbetalinger beskattes, hvorimod alle andre udbetalinger er skattefri.

⁵⁹ Løbende livsbetingede udbetalinger beskattes, og sumudbetalinger er skattefri.

1992, at pensionsbeskatningslovens § 53 A eller § 53 B, skal finde anvendelse på ordningen m.v., vil den pågældende ordning m.v. blive beskattet på tilsvarende vis som ordninger m.v., der er oprettet eller erhvervet den 18. februar 1992 eller senere. Dermed rettes der op på den uhensigtsmæssighed, som kom til udtryk ved de tidligere gældende regler, hvorefter to ellers ens pensionsordninger blev beskattet forskelligt, alt efter hvornår de var oprettet.

Den foretagne lovændring udvider ikke anvendelsesområdet for pensionsbeskatningslovens § 53 A og § 53 B. Derfor finder valgmuligheden ikke anvendelse for f.eks. rateopsparing eller opsparing i pensionsøjemed, der omfattet af pensionsbeskatningslovens kapitel 1, men som efter den dagældende bestemmelse i lovens § 1, stk. 2, er valgt beskattet efter lovens § 50, jf. nærmere ovenfor under afsnit 2.1.

De enkelte pensionsopparere skal inden den 1. januar 2006 have besluttet sig for, om ordningen skal beskattes efter lovens afsnit II A⁶⁰. Pensionsopparere, der endnu ikke er fuldt skattepligtige til Danmark skal beslutte sig inden den 1. januar 2006, eller i forbindelse med skattepligtens indtræden. Dermed tages der højde for, at muligheden for at vælge beskatning efter lovens afsnit II A også er til stede for pensionsopparere, der først bliver fuldt skattepligtige til Danmark efter den 1. januar 2006. Disse skal blot beslutte sig i forbindelse med skattepligtens indtræden.

Der er i begge tilfælde tale om absolutte frister. Der er således f.eks. ikke mulighed for dispensation, såfremt den enkelte har glemt inden den 1. januar 2006 at meddele, at denne ønsker sin pensionsordning beskattet efter pensionsbeskatningslovens afsnit II A.

Var der ikke blevet indsat sådanne frister ville f.eks. en person med en udenlandsk pensionsordning omfattet af lovens § 50 kunne opnå skattefrihed for det løbende afkast frem til udbetalingstidspunktet efter lovens § 50, og dernæst ved at vælge beskatning efter lovens § 53 A lige før udbetalingstidspunktet opnå skattefrihed for eventuelle løbende udbetalinger.

Valget om at beskatningen skal ske efter lovens § 53 A eller § 53 B skal meddeles enten til Told- og Skattestyrelsen eller til forsikringsselskabet m.v. Det er dog en forudsætning for, at selskabet m.v. kan modtage meddelelsen, at dette afgiver oplysninger til de statslige told- og skattemyndigheder efter skattekontrollovens § 8 B. Er forsikringen eller pensionsordningen ikke oprettet i et forsikringsselskab m.v., som afgiver oplysninger til de statslige told- og skattemyndigheder efter skattekontrollovens § 8 B, vil Told- og Skattestyrelsen sørge for, at en kopi af forsikringstagerens eller pensionsopparerens meddelelse sendes til forsikringsselskabet m.v. Meddelelsen fra forsikringstageren eller pensionsoppareren til Told- og Skattestyrelsen skal derfor indeholde oplysning om identifikation af forsikringstageren eller pensionsoppareren, identifikation af ordningen (f.eks. police-nummer), identifikation af instituttet (navn og adresse), hvilken bestemmelse der kan finde anvendelse (pensionsbeskatningslovens § 53 A eller § 53 B), samt oplysning om, hvorvidt valget skal have tilbage-

⁶⁰ Jf. § 5, stk. 2, i lov nr. 1388 af 20. december 2004.

virkende kraft til den 1. januar 2004, jf. nedenfor. Valget har som udgangspunkt virkning fra og med det tidspunkt, hvor Told- og Skattestyrelsen eller forsikringsselskabet m.v. får oplysning om valget.

Såfremt personen inden den 1. april 2005 har truffet beslutning om, at pensionsbeskatningslovens afsnit II A skal finde anvendelse på forsikringen eller pensionsordningen, har personen kunnet vælge, at beslutningen skal have tilbagevirkende kraft til den 1. januar 2004.

Har skatteyderen én gang besluttet sig for, at pensionsordningen skal behandles efter reglerne i pensionsbeskatningslovens afsnit II A, kan denne ikke på et senere tidspunkt ombestemme sig og få ordningen beskattet efter de regler, som ordningen tidligere var undergivet.

Herudover er det en forudsætning, hvis den pågældende skatteyder ønsker, at pensionsordningen skal behandles efter pensionsbeskatningslovens afsnit II A, og ordningen er oprettet i et udenlandsk forsikringsselskab, at reglerne i skattekontrollovens § 11 C opfyldes, herunder at det udenlandske forsikringsselskab afgiver erklæring efter bestemmelsens stk. 4, når denne finder anvendelse, jf. nærmere nedenfor afsnit 8.2.

Under den eksterne høring af lovforslaget anførte Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, at det i de situationer, hvor det ikke er muligt at benytte pensionsbeskatningslovens § 53 B, f.eks. fordi indbetalingerne ikke har været fuldt fradragsberettigede eller bortseelsesberettigede, ikke vil være hensigtsmæssigt at vælge beskatning efter lovens § 53 A på grund af afkastbeskatningen i denne bestemmelse. Dette udsagn må udelukkende relatere sig til personer, der ikke forventes at være bosiddende i Danmark på tidspunktet, hvor pensionen udbetales. For – som det også anføres af skatteministeren i kommentaren til høringssvaret – må det formodes at være en fordel for en person med en pensionsordning med løbende livsbetingede udbetalinger, der i dag beskattes efter enten statsskattelovens regler eller reglerne i pensionsbeskatningslovens § 50, at vælge beskatning efter lovens § 53 A – på trods af afkastbeskatningen - da udbetalingerne i givet fald går fra at være skattepligtige til at være skattefrie. Som det også anføres i kommentaren til høringssvaret må gevinsten ved, at udbetalingerne bliver skattefrie formodes at overskygge den løbende afkastbeskatning.

Endvidere anførte Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, at det burde være muligt for midlertidigt indstationerede at undgå afkastbeskatning efter lovens § 53 A, f.eks. i en periode på 3 år. Dette kan være relevant for personer, hvis pensionsordninger på grund af hjemlandets pensionslovgivning ikke opfylder betingelserne i lovens § 53 B. Da der bør være beskatning af det løbende afkast af en pensionsordning på lige fod med hvad der er tilfældet for eksempelvis det løbende afkast af et indestående på en udenlandsk bankkonto, kan dette ikke tilsluttes. Det er korrekt, at der i dag ikke sker beskatning af det løbende afkast af pensionsordninger, der omfattes af lovens § 53 B, men som det også anføres ovenfor under afsnit 4.3. er dette ikke hensigtsmæssigt.

8. Indberetning

De gældende bestemmelser om indberetning af oplysninger i forbindelse med ikke fradragsberettigede pensionsordninger fremgår af to bestemmelser i skattekontrolloven. Lovens § 8 B for danske pensionsordninger og lovens § 11 C for udenlandske pensionsordninger.

8.1. Skattekontrollovens § 8 B

Danske forsikringsselskaber, pensionskasser, pensionsfonde og andre, der udbetaler ikke fradragsberettigede pensioner, skal efter nærmere regler, der fastsættes af skatteministeren, hvert år uden opfordring give de statslige told- og skattemyndigheder oplysninger til identifikation af forsikringstager samt oplysning om kapitalværdien og afkast af pensionsordninger m.v. omfattet af pensionsbeskatningslovens § 53 A, stk. 1 og 3, jf. skattekontrollovens § 8 B. Rene risikoforsikringer og syge- og ulykkesforsikringer, der ejes af den forsikrede, er dog undtaget, jf. skattekontrollovens § 8 B, stk. 1, nr. 5.

For at forsikringsselskabet m.v. kan opfylde indberetningspligten skal den, der opretter en forsikring eller pensionsordning, der er omfattet af pensionsbeskatningslovens afsnit II A, til den oplysningspligtige give oplysninger, herunder om CPR-nr., til identifikation af forsikringens eller pensionsordningens ejer (forsikringstager), samt godtgøre rigtigheden af de afgivne oplysninger, jf. lovens § 8 B, stk. 4. Også her har skatteministeren bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler.

Forsikringen eller pensionsordningen kan kun oprettes, såfremt den, der opretter forsikringen m.v. afgiver de nævnte oplysninger, jf. bestemmelsens stk. 5. Sker der efterfølgende ændringer i de tidligere oplyste forhold, skal der gives meddelelse til den oplysningspligtige om ændringerne.

Som et modstykke hertil fremgår det af bestemmelsens stk. 6, at skatteministeren fastsætter regler om, at forsikringsselskaberne m.v., skal underrette ejeren af forsikringen m.v. om de oplysninger om præmier og indskud, som skal indberettes årligt efter bestemmelsens stk. 1, samt fastsætter en frist for denne underretning.

I medfør af disse bestemmelser har skatteministeren fastsat en række nærmere regler, jf. bekendtgørelse nr. 1176 om indberetningspligter m.v. efter skattekontrolloven af 17. december 2002.

I bekendtgørelsens § 20 er kravene til indberetningerne vedrørende livsforsikringer og pensionskasseordninger m.v. som nævnt i pensionsbeskatningslovens § 53 A, stk. 1, bortset fra de i pensionsbeskatningslovens § 53 A, stk. 4, nævnte forsikringer, specificeret. Indberetningen skal for hver ordning omfatte følgende oplysninger vedrørende det foregående kalenderår:

1. Pensionsinstituttets registreringsnummer.
2. Ejerens henholdsvis pensionskassemedlemmets identitet. Efter ejerens henholdsvis medlemmets død, identiteten på den, der efter policen m.v. er indsat som berettiget til udbetaling af forsikringen. Hvis en sådan berettiget ikke findes, indberettes afdødes identitet.
3. Policens henholdsvis kontoens litra og nummer.

4. Ordningens kapitalværdi ved kalenderårets udløb.
5. Ordningens afkast.

Den ovenfor nævnte indberetning skal ikke foretages ved begravelsesforsikringer og lignende, der er baseret på, at et års indbetalinger skal anvendes til samme års udbetalinger. Det er en betingelse, at ordningen ikke har nogen kapitalværdistigning, og at afkastet stedse er negativt.

Herudover fremgår det af bekendtgørelsens § 22, stk. 1, at forsikringsselskaber m.v. skal foretage årlige indberetninger om udbetalinger og om kapitalværdistigninger, der er indkomstskattepligtige for modtageren efter pensionsbeskatningslovens § 53. Indberetningen skal efter bestemmelsens stk. 2 for hver ordning omfatte følgende oplysninger vedrørende det foregående kalenderår:

1. Pensionsinstituttets registreringsnummer.
2. Modtagerens identitet.
3. Policens henholdsvis kontoens litra og nummer.
4. Ydelsens art (bonus, tilbagekøbsværdi, forudbetalt præmie, kapitalværdistigning eller lignende).
5. Størrelsen af de samlede udbetalinger.
6. Størrelsen af de samlede kapitalværdistigninger, der er tilskrevet.
7. Forsikringens kapitalværdi ved kalenderårets udløb.

8.2. Skattekontrollovens § 11 C

Ved besiddelse af livs- eller pensionsforsikring samt syge- og ulykkesforsikring hos forsikringsselskaber i udlandet skal forsikringstageren opfylde betingelserne i skattekontrollovens § 11 C, stk. 3 og 4, jf. stk. 2. Det gælder dog ikke begravelsesforsikringer og lignende, der er baseret på, at afkastet stedse er negativt og at et års indbetalinger anvendes til samme års udbetalinger, således at ordningen ikke har nogen kapitalværdistigning. Ovenstående gælder tilsvarende for den, der efter ejerens død i henhold til bestemmelserne i policen m.v. er berettiget til udbetaling af forsikringen.

Ved lov nr. 1388 af 20. december 2004 er anvendelsesområdet for bestemmelsen udvidet. Ved lovændringen blev der indført et nyt stykke 7 i bestemmelsen der anfører, at bestemmelsens stk. 1-6 finder tilsvarende anvendelse for pensionsordninger i udenlandske pensionskasser og pensionsfonde og hos andre, der udbetaler pensioner.

Indtil denne lovændring var der ikke taget højde for, at pensionsordningen også kan være tegnet i udenlandske pensionskasser. I de oprindelige bemærkninger til bestemmelsen⁶¹ er problemstillingen ikke omtalt. På grund af systematikken i skattekontrolloven ville det ikke være muligt at fortolke bestemmelsen således, at den finder tilsvarende anvendelse på pensionsordninger i udenlandske pensionskasser. I skattekontrollovens § 8 B er der netop i bestemmelsens stk. 2 indsat en bestemmelse, der angiver, at oplysningspligten efter bestemmelsen,

⁶¹ Jf. bemærkningerne til § 1, nr. 9, i lovforslag nr. L 164 (Folketinget 1993-1994).

der i øvrigt kun omtaler forsikringsselskaber, tillige omfatter pensionskasser, pensionsfonde og andre, der udbetaler pensioner. En pendant til denne bestemmelse er nu indsat som lovens § 11 C, stk. 7.

Da der er de samme behov for at få oplysninger ind om pensionsordninger i udenlandske pensionskasser, må der være tale om en forglemmelse i forbindelse med bestemmelsens udformning.

Efter bestemmelsens stk. 2 skal betingelserne i stk. 1 alene opfyldes af fysiske eller juridiske personer, der er fuldt skattepligtige her til landet. Skatteministeren kan efter omstændighederne helt eller delvis fritage yderligere persongrupper for at opfylde betingelserne i stk. 1.

Ved tegning af en forsikring som nævnt ovenfor, ved indtræden af fuld skattepligt her til landet samt når man er fuldt skattepligtig her til landet og i henhold til bestemmelserne i en police tegnet i et udenlandsk forsikringsselskab af en nu afdød person, bliver berettiget til udbetaling af forsikringen, skal ejeren afgive en erklæring til de statslige told- og skattemyndigheder om dispositionens foretagelse med oplysning om:

1. Ejers navn, adresse og personnummer (CPR-nr.). Har ejeren ikke CPR-nr., men virksomhedsnummer (CVR-nr.), oplyses dette. Har ejeren heller ikke CVR-nr., men stamnummer som erhvervsdrivende (SE-nr.), oplyses dette. Har ejeren hverken CPR-nr., CVR-nr. eller SE-nr., oplyses fødselsdatoen, når ejeren er en fysisk person. Tilsvarende skal oplysning gives om eventuelt andre forsikrede eller begunstigede efter policen.
2. Forsikringsselskabets navn og adresse.
3. Oplysninger til identifikation af forsikringen, herunder oplysning om forsikringens art samt policens litra og nummer eller lignende identifikation.
4. Størrelsen af de aftalte præmier eller bidrag, forsikringssummen, indbetalingsperiodens længde og udbetalingstidspunktet.

Til dette formål findes en blanket (Erklæring L).

Erklæringen skal endvidere være vedlagt:

1. Fuldmagt fra forsikringstageren til de statslige told- og skattemyndigheder til indseende i forsikringen i det udenlandske forsikringsselskab, samt
2. erklæring fra det udenlandske forsikringsselskab, hvori det påtager sig hvert år af egen drift inden den 1. februar til de statslige told- og skattemyndigheder at sende følgende oplysninger vedrørende forsikringen det foregående kalenderår:
 - a. Kapitalværdien af forsikringen ved årets udgang.
 - b. Årets afkast af forsikringen opgjort som forskellen mellem på den ene side forsikringens kapitalværdi ved årets udgang med tillæg af udbetalinger i årets løb og på den anden side forsikringens kapitalværdi ved årets begyndelse med tillæg af indbetalinger i årets løb.

Denne fuldmagt samt tilsagnserklæringen fra forsikringsselskabet i udlandet er ikke nødvendig, hvis:

1. Forsikringen er tegnet før den 1. juli 1994⁶² - hvis forsikringen ændres efter dette tidspunkt, skal der dog afgives fuldmagt og indhentes tilsagnserklæring fra forsikringsselskabet i udlandet.
2. Forsikringen er en livsforsikring, der alene kan komme til udbetaling i tilfælde af den forsikredes død eller invaliditet inden forsikringstidens aftalte udløbstidspunkt, såfremt dette aftalte tidspunkt ikke ligger senere end første policedag efter den forsikredes fyldte 80 år, jf. bestemmelsens stk. 4.
3. Forsikringen er en livsforsikring og er oprettet, mens forsikringstager ikke er skattepligtig til Danmark, eller mens forsikringstager efter bestemmelserne i en dobbeltbeskatningsoverenskomst er hjemmehørende i en fremmed stat, Færøerne eller Grønland, jf. lovens stk. 4.
4. Samtlige indbetalinger er fradraget i positiv skattepligtig indkomst i overensstemmelse med skattelovgivningen i den stat, hvor den pågældende var skattepligtig på indbetalingstidspunktet, eller
5. samtlige indbetalinger er foretaget af en arbejdsgiver og indbetalingerne i overensstemmelse med skattelovgivningen i den stat, hvor den pågældende er skattepligtig på indbetalingstidspunktet, ikke er medregnet ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

Skatteministeren kan fritage for kravet efter lovens stk. 4, nr. 2, hvis særlige forhold begrundes, at forsikringen tegnes i udlandet, og skatteministeren er bekendt med, at forsikringsselskaber i det pågældende land ikke ønsker eller efter landets lovgivning ikke må påtage sig en indberetningsforpligtelse. Fritagelsen er i givet fald betinget af, at ejeren sammen med den årlige selvangivelse indsender de i lovens stk. 4, nr. 2, nævnte oplysninger bilagt dokumentation for oplysningernes rigtighed til de kommunale skattemyndigheder.

Indsender det udenlandske forsikringsselskab ikke indberetningen til de statslige told- og skattemyndigheder rettidigt og med de krævede oplysninger, kan skatteministeren efter skattekontrollovens § 11 C, stk. 5, pålægge den eller dem, der råder over forsikringen i forhold til forsikringsselskabet, at opsiges forsikringen. Ifølge bemærkningerne til bestemmelsen⁶³ skal skattemyndighederne på samme måde som ved konti og værdipapirer i udlandet, jf. skattekontrollovens §§ 11 A og 11 B, kunne pålægge dem, der råder over forsikringen over for forsikringsselskabet at afvikle forsikringen, hvis indberetningspligten ikke opfyldes.

Formålet med bestemmelsen er formentlig også at sørge for, at det udenlandske forsikringsselskab vil medvirke til at afgive de på-

⁶² Jf. ikrafttrædelsesbestemmelsen i § 2 i lov nr. 298 af 27. april 1994.

⁶³ Jf. bemærkningerne til nr. 7 i det af den daværende skatteminister stillede ændringsforslag til lovforslag nr. L 164 (Folketinget 1993-1994).

gældende oplysninger. Uden en sanktionsbestemmelse som den i stk. 5 ville hovedreglen nok blive, at det er den, der råder over forsikringen, som kommer til at afgive oplysningerne, hvilket igen ville medføre et administrativt besvær for skattemyndighederne, da selskaberne er dem, som er vant til at afgive de relevante oplysninger om pensionsordningerne til de diverse skattemyndigheder, og i de rette formater m.v.

I modsætning til konti i pengeinstitutter og værdipapirer har den, der råder over en forsikring, imidlertid ikke altid mulighed for at opsiges forsikringen. Svarer de udenlandske regler til de danske regler er der især et problem i forhold til arbejdsmarkedsordninger. For sådanne ordninger er det typisk fastsat i policen eller pensionsoverenskomsten, at den forsikrede ikke kan genkøbe, belåne eller på anden måde råde over policen, så længe ansættelsesforholdet består.⁶⁴ Der ses dog heller ikke at have været konkrete tilfælde, hvor skattemyndighederne har krævet, at den, der råder over forsikringen, har opsagt forsikringen. Det fremgår da også af Ligningsvejledningen, at opgør det udenlandske selskab ikke hvert år kapitalværdien, f.eks. fordi det ikke årligt tilskriver bonus, er skattemyndighederne berettiget til at fastsætte kapitalværdien skønsmæssigt. I praksis har skattemyndighederne således valgt at fastsætte kapitalværdien og afkastet skønsmæssigt, hvilket nok også er den mest pragmatiske løsning frem for at kræve, at forsikringen skal opsiges. Der opstår dog det problem, at er der en generel adgang til at få fastsat afkastet skønsmæssigt, er der en risiko for, at de udenlandske forsikringsselskaber ikke vil have interesse i at medvirke, jf. ovenfor.

9. Forslag til ændringer

Gennemgangen ovenfor giver anledning til en række forslag til ændringer af regelsættet for ikke fradragsberettiget pensionsordninger. De enkelte ændringer vil blive gennemgået nedenfor i afsnit 9.1. – 9.3. I bilag 3 er der givet et konkret bud på, hvordan de pågældende ændringer vil kunne formuleres lovgivningsmæssigt. Erfaringsmæssigt er den lovgivningsmæssige udformning af de enkelte ændringer ofte en lige så stor udfordring som at pege på de områder, hvor der er behov for ændringer. Der er ikke udarbejdet bemærkninger til det foreslåede regelsæt, da dette langt hen ad vejen ville blive en gentagelse af det beskrevet i afsnit 9.1. – 9.3.

9.1. Afkastbeskatning af udenlandske pensionsordninger omfattet af lovens § 50

Som det fremgår ovenfor under afsnit 2.3. er afkastet fra pensionsordninger, der omfattes af lovens § 50 skattefrit, så længe der ikke er tale om en ordning i et dansk pensionsinstitut. Er ordningen oprettet i et dansk pensionsinstitut vil afkastet være undergivet pensionsafkastbe-

⁶⁴ Jf. Betænkning nr. 1096 om revision af lov om tilsyn med pensionskasser, Industriministeriet, april 1987, side 100 f.

skatning efter pensionsafkastbeskatningsloven. Afkastet fra udenlandske pensionsordninger er dermed helt fritaget for beskatning. Dette er ikke rimeligt for så vidt angår pensionsopsparere, som i øvrigt er fuldt skattepligtige til Danmark, jf. nærmere ovenfor under afsnit 2.3. Det foreslås derfor, at afkastet af udenlandske pensionsordninger omfattet af lovens § 50 undergives beskatning på tilsvarende vis, som hvis den pågældende skatteyder havde placeret midlerne på en indlånskonto i et udenlandsk pengeinstitut. I denne situation ville der være skattepligt af de pågældende renteindtægter, og renteindtægterne ville blive medregnet til personens kapitalindkomst.

Lovgivningsmæssigt vil en sådan beskatning kunne gennemføres ved, at der i lovens § 50 blev indført en bestemmelse svarende til lovens § 53 A, stk. 3. Dog skal det beløb, som skal undergives beskatning opgøres som det formueafkast, der tilskrives den enkelte ordning, jf. nærmere afsnit 9.3.2. nedenfor. Forslaget medfører en konsekvensrettelse af personskattelovens § 4, stk. 1, nr. 15.

Såfremt der udelukkende blev indført en sådan beskatning for de udenlandske ordninger, vil der opstå en forskellig skattemæssig behandling af danske og udenlandske ordninger omfattet af lovens § 50. De danske ordninger er nemlig som nævnt ovenfor undergivet afkastbeskatning efter pensionsafkastbeskatningsloven, som opgør det skattepligtige afkast anderledes end den foreslåede nye affattelse af lovens § 53 A, stk. 3, jf. nedenfor. Efter pensionsafkastbeskatningsloven er det det enkelte forsikringselskab eller den enkelte pensionskasse, der er den skattepligtige efter loven af afkastet. Da det umiddelbart ikke vil være muligt at gøre et udenlandsk pensionsinstitut skattepligtigt til Danmark af afkastet af udenlandske § 50-ordninger, og da en omlægning af skattepligten efter pensionsafkastbeskatningsloven til individniveau vil kræve omfattende lovændringer, kunne det tale for, at alle ordninger omfattet af lovens § 50, dvs. også de danske ordninger, undergives en beskatning svarende til den som foreslås i lovens § 53 A.

9.2. Undgåelse af dobbeltbeskatning af afkast

Efter pensionsafkastbeskatningslovens § 15 er et forsikringselskab m.v. ikke skattepligtig af den del af sit formueafkast, som kan henføres til forsikringer eller pensionskasseordninger omfattet af pensionsbeskatningslovens § 53 A eller § 53 B eller rene risikoforsikringer, jf. afsnit 3.3. ovenfor. Bestemmelsen tager ikke højde for, at afkastet fra en pensionsordning tillige kan undergives beskatning efter lovens § 53, når forsikringsbegivenheden er indtruffet, men udbetaling ikke sket endnu. Dermed kan der argumenteres for, at der finder en dobbeltbeskatning sted af det pågældende afkast. Da dette ikke er hensigtsmæssigt foreslås det, at pensionsafkastbeskatningslovens § 15 ændres, således at pensionsordninger omfattet af pensionsbeskatningslovens § 53 tillige opregnes blandt de ordninger, hvis formueafkast ikke pålægges pensionsafkastskat. Dette afkast vil i stedet fortsat være skattepligtigt efter bestemmelsen i pensionsbeskatningslovens § 53.

En anden mulighed var også at ophæve afkastbeskatningen i pensionsbeskatningslovens § 53, og i stedet lade beskatningshjemlen fremgå af pensionsafkastbeskatningsloven. Dette ville imidlertid med-

føre, at det alene var danske ordninger, som fremover ville få beskattet deres afkast efter forsikringsbegivenheden var indtrådt. Dette skyldes, at udenlandske pensionsordninger ikke beskattes efter pensionsafkastbeskatningsloven, medmindre ordningen er oprettet i et fast driftssted her i landet af et udenlandsk forsikringsselskab m.v. En sådan forskellig skattemæssig behandling af danske og udenlandske pensionsordninger kan imidlertid ikke tiltrædes, hvorfor denne mulighed ikke synes at være en farbar vej.

9.3. Ændring af pensionsbeskatningslovens afsnit II A

Gennemgangen ovenfor har påvist ikke blot én, men en række af mangler ved regelsættet i lovens afsnit II A, som vil blive gennemgået nedenfor. Gennemgangen vil påvise, at der ikke længere er behov for to bestemmelser i lovens afsnit II A, hvorfor lovens §§ 53 A og 53 B vil blive foreslået sammenskrevet til én bestemmelse i bilag 3. Dette vil medføre konsekvensrettelser i pensionsafkastbeskatningsloven, pensionsbeskatningsloven og skattekontrolloven. Som følge af de foreslåede ændringer vil der heller ikke længere være behov for de nuværende bestemmelser i lovens § 53 B, stk. 2 og 3, som opstiller de ydre betingelser for, at den pågældende ordning kan falde indenfor anvendelsesområdet i lovens § 53 B.

9.3.1. Udvidelse af anvendelsesområdet med pengeinstitutordninger

Som det fremgår ovenfor under afsnit 3.1. er pensionsopsparing i pengeinstitutter ikke opregnet i pensionsbeskatningslovens § 53 A. Dermed har en person med en pensionsopsparing i et pengeinstitut, der opfylder betingelserne i lovens kapitel 1, ikke mulighed for i forbindelse med oprettelse af ordningen at vælge at give afkald på beskatning efter reglerne i lovens afsnit I, som det er tilfældet for ordninger i pensionskasser - og fonde, samt livsforsikringsselskaber.

Da der bør være den samme adgang for sådanne ordninger til at give afkald på beskatning efter lovens afsnit I, foreslås det, at regelsættet i lovens afsnit II A udvides med en sådan mulighed. Herved skabes der ligestilling mellem de forskellige former for pensionsopsparing.

Det skal understreges, at pensionsordningen skal opfylde betingelserne i lovens kapitel 1 for at kunne falde ind under lovens § 53 A. Hvis ordningen efter en konkret vurdering ikke i skattemæssig henseende kan betragtes som en pensionsordning, men derimod må betragtes som en almindelig bankkonto, finder den foreslåede affattelse af lovens § 53 A ikke anvendelse.

9.3.2. Ny opgørelse af det løbende afkast

I afsnit 3.3. er det blevet påvist, at den gældende afkastbeskatning i pensionsbeskatningslovens § 53 A, stk. 3, har visse mangler. For det første er det afkast, som kan opgøres efter denne bestemmelse ikke sammenfaldende med det afkast, som forsikringsselskabet tilskriver ordningen. For det andet reguleres der ikke for hensættelsesændringer som følge af f.eks. indtrådt invaliditet.

Det foreslås derfor, at beskatningsgrundlaget fremover opgøres som det afkast, der rent faktisk tilskrives den pågældende ordning. Det foreslås ikke en egentlig opgørelsesmetode for dette afkast. Dermed følges det princip, som gælder i pensionsafkastbeskatningsloven, nemlig at man er skattepligtig af al formueafkast, der relaterer sig til den pågældende ordning m.v.

Forslaget medfører en række konsekvensændringer i skattekontrollovens § 8 B og § 11 C, jf. bilag 3.

9.3.3. Indførelse af afkastbeskatning for ordninger omfattet af lovens § 53 B

Som det er anført ovenfor under afsnit 4.3. bør der i pensionsbeskatningslovens § 53 B indføres hjemmel til beskatning af det løbende afkast på linie med den beskatning der finder sted i lovens § 53 A, jf. dog den foreslåede ændrede opgørelse af afkastet i afsnit 9.3.2. ovenfor.

En sådan ændring vurderes ikke at være i strid med EF-traktatens regler om arbejdskraftens fri bevægelighed, jf. artikel 39. I bemærkningerne til det ændringsforslag⁶⁵, som indsatte de oprindelige bestemmelser i lovens § 53 A, stk. 6 og 7, er det ikke direkte tilkendegivet, at de oprindeligt foreslåede regler om beskatning af det løbende afkast samt formueskattepligt ville have været i strid med EF-traktatens regler om arbejdskraftens fri bevægelighed. I henvendelserne til Folketingets Skatteudvalg fra eksterne organisationer gik argumentationen da også på, at man fandt, at reglerne var mobilitetshæmmende, hvilket nødvendigvis ikke er det samme som at påstå, at reglerne er i strid med EF-traktatens artikel 39. Såfremt der ved lovændringen i 1992 var blevet indført beskatning af det løbende afkast samt formueskattepligt ville der blot være tale om, at der nu skulle betales indkomstskat af afkastet samt formueskat af ordningerne mod at man tidligere skulle betale præmieafgift af de indbetalinger, som blev foretaget under opholdet i Danmark. Der var således alene tale om, at ordningerne ville blive sidestillet med andre opsparingsordninger.

En regel som den der nu foreslås kan til en vis grad være mobilitetshæmmende, som det også blev anført under lovændringerne i 1992. Ligestillingen mellem herboende danskere og indvandrede arbejdstagere synes dog at vægte højere. Hertil kommer, at det nok snarere vil være de høje danske indkomstskatter som i realiteten vil udgøre en barriere i forbindelse med en overvejelse om udstationering til Danmark.

9.3.4. Skattefrihed for beløb der medgår til skat af det løbende afkast

Efter det nuværende regelsæt skal den pågældende pensionsopsparer selv udrede beløbet til betaling af den løbende afkastskat. Afkastskat ten tages ikke fra pensionsordningen, som det er tilfældet efter pensi-

⁶⁵ Jf. bemærkningerne til § 1, nr. 1, i det ændringsforslag, som den daværende skatteminister fremsatte til 2. behandlingen af lovforslag nr. 229 (Folketinget 1991-92).

onsafkastbeskatningsloven⁶⁶. Det foreslås, at udbetalinger fra pensionsordninger til dækning af skatten af det løbende afkast ikke medregnes til den skattepligtige indkomst, såfremt den pågældende pensionsopsparer kan og vil anvende indeståendet på pensionsopsparingen til betaling af skatten.

Som nævnt ovenfor under afsnit 3.3. medregnes afkastet til pensionsopsparerens kapitalindkomst. Dermed skal det først på det tidspunkt, hvor pensionsopsparereren har modtaget årsopgørelsen være muligt for personen at få udbetalt beløb til dækning af skatten. Ved beregningen af, hvor stort et beløb, der kan udbetales fra ordningen uden skattemæssige konsekvenser foreslås det, at afkastet fra pensionsordningen anses for at være de sidst tjente kroner i kapitalindkomsten. Herved sikres det, at udbetalingen alt andet lige vil være stor nok til at dække den faktiske skat af afkastet.

Udbetaling af beløbet til dækning af skatten skal foretages senest året efter det år, hvori afkastet er optjent. Således vil det ikke efter bestemmelsen være muligt at opsamle ”skattefri udbetalinger” til senere år.

9.3.5. Ændring af udbetalingsbeskatningen

Som det anføres ovenfor under afsnit 4.3. tager udbetalingsbeskatningen i lovens § 53 B formentlig ikke højde for den værditilvækst, der relaterer sig til de indbetalinger, der ikke har været fradragsberettiget/bortseelsesberettiget, og som dermed tillige burde være skattefri ud fra en symmetribetragtning.

Det foreslås derfor, at udbetalinger fra de omhandlede pensionsordninger medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst i det omfang de modsvares af indbetalinger, inkl. forrentning heraf, som personen har foretaget på ordningen, og som der har været fradragsret eller bortseelsesret for ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

Der kan indlægges en formodning for, at der har været enten fradragsret eller bortseelsesret for alle indbetalinger til pensionsordningen. Det er således op til indehaveren af pensionsordningen at dokumentere eller sandsynliggøre, at der ikke har været fradrags- eller bortseelsesret for indbetalingerne.

Den del af værditilvæksten på en ordning, som hidrører fra indbetalinger, som der ikke har været fradragsret eller bortseelsesret for, bør som nævnt ovenfor ikke medregnes i den skattepligtige indkomst, da der ikke er sket nogen skattebegunstigelse af indbetalingen. For at nå frem til et så korrekt resultat som muligt, skal der findes frem til den værditilvækst, som hidrører fra de indbetalinger, som der ikke er opnået fradragsret eller bortseelsesret for. Eller omvendt findes frem til den del af værditilvæksten, der hidrører fra indbetalinger, der har været fradragsberettiget eller bortseelsesberettiget. Også her er udgangspunktet, at det må være op til indehaveren af pensionsordningen at føre nærmere dokumentation herfor. I den forbindelse bør det kunne tillægges vægt, såfremt forsikringsselskabet m.v. kan foretage en be-

⁶⁶ Helt konkret er der tale om, at pensionsafkastskatten – som formelt påhviler forsikringsselskabet m.v. – fragår det afkast, som forsikringsselskabet m.v. har opnået i årets løb, og som senere tilskrives de enkelte forsikringstagere m.v.

grundet udskillelse af de indbetalinger og deres værditilvækst, som der ikke har været fradragsret eller bortseelsesret for, såfremt udskillelsen forekommer korrekt. I forsikringselskaber og tariffmæssige pensionskasser vil der i den del af udbetalingen, der efter en aktuarmæssig beregning svarer til de pågældende indbetalinger også indgå forrentningen heraf.

Hvis det ikke er muligt at udskille hvilken del af udbetalingen, som vedrører værditilvækst af indbetalinger, som der ikke har været fradragsret eller bortseelsesret for, må skattemyndighederne være berettiget til at foretage en skønmæssig opdeling af ordningen henset til de foreliggende oplysninger.

For at illustrere virkningerne af den foreslåede bestemmelse kan følgende *eksempel* opstilles.

En person, som ejer en udenlandsk pensionsordning, hvor der i udlandet har været fradragsret i en periode på 10 år med årlige indbetalinger på 50.000 kr., flytter til Danmark. Personen fortsætter med at foretage indbetalinger uden fradragsret i en periode på 5 år med årlige indbetalinger på 50.000 kr. (i alt 250.000 kr.). Samlet indestående på pensionsordningen på opgørelsestidspunktet er inkl. værditilvæksten 1.000.000 kr., hvoraf de 300.000 kr. hidrører fra indbetalingerne (samt værditilvækst) foretaget uden fradragsret.

I eksemplet udbetales fra pensionsordningen 100.000 kr. Den del på 300.000 kr. (af den samlede ordning), som vedrører perioden uden fradragsret, skal ikke medregnes til den skattepligtige indkomst, fordi denne del hidrører fra indbetalinger foretaget uden fradragsret. Til den skattemæssige indkomst medregnes således en forholdsmæssig andel af udbetalingen, $(700.000 \text{ kr.} / 1.000.000 \text{ kr.} \text{ gange } 100.000 \text{ kr.})$ dvs. 70.000 kr.

Efter den gældende bestemmelse i lovens § 53 B, stk. 6, 2. pkt., medregnes udbetalinger fra ordninger svarende til danske kapitalpensionsordninger med 75 pct., når udbetalingen efter betingelserne i ordningen sker samlet efter ejerens fyldte 60. år, ved ejerens invaliditet, ved indtrådt livstruende sygdom hos ejeren eller ved ejerens død. Denne lempeligere beskatning foreslås videreført.

9.3.6. Indførelse af udbetalingsbeskatning for ordninger omfattet af lovens § 53 A

Såfremt der indføres afkastbeskatning af ordninger omfattet af anvendelsesområdet i lovens § 53 B, jf. ovenfor under afsnit 9.3.3. vil det isoleret set altid være mest fordelagtigt for skatteyderen, at den pågældende ordning beskattes efter den gældende bestemmelse i lovens § 53 A, da udbetalinger efter dette regelsæt er skattefrie. Dette kan opnås ved, at skatteyderen undlader at dokumentere overfor skattemyndighederne, at betingelserne i lovens § 53 B er opfyldt.

Hertil kommer, at der i dag er det problem i forhold til samspillet mellem pensionsbeskatningslovens §§ 53 A og 53 B, at lovens § 53 B alene finder anvendelse, hvis *samtlig*e indbetalinger til pensionsordningen m.v., som er foretaget i den periode, hvor skatteyderen ikke var skattepligtig til respektive hjemmehørende i Danmark, har været fradragsberettiget eller bortseelsesberettiget i den stat, hvor skatteyde-

ren var skattepligtig respektive hjemmehørende på indbetalingstidspunktet.

En del udenlandske pensionskasseordninger er kendetegnet ved, at arbejdsgiverens indbetalinger til pensionskassen er skattefri, men den pensionsberettigedes indbetalinger sker med beskattede midler. Det er f.eks. tilfældet for indbetalinger til The United Nations Joint Staff Pension Fund. Her opstår den situation, at ordningerne ikke vil være omfattet af pensionsbeskatningslovens § 53 B allerede fordi samtlige indbetalinger ikke har været fradragsberettiget eller bortseelsesberettiget. Ordningen omfattes dermed af pensionsbeskatningslovens § 53 A. Udbetalinger fra ordningen vil dermed være skattefri, selvom nogle af indbetalingerne har været bortseelsesberettiget.

Disse forhold nødvendiggør, at der tillige indføres en udbetalingsbeskatning for de ordninger, som omfattes af lovens § 53 A. I kraft af, at ikke hele indbetalingen nødvendigvis har været fradragsberettiget eller bortseelsesberettiget, jf. ovenfor, skal bestemmelsen udformes således, at udbetalinger fra de pågældende pensionsordninger skal medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst i det omfang de modsvares af indbetalinger, inkl. forrentning heraf, som personen har foretaget på ordningen, og som der har været *hel eller delvis* fradragsret eller bortseelsesret for ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Har dermed kun 2/3 af en indbetaling været fradragsberettiget/bortseelsesberettiget, er det kun denne del, der skal medregnes i forhold til udbetalingsbeskatningen.

Som nævnt kan der være skatteydere, som efter gældende regler i lovens § 53 A, stk. 5, ikke beskattes af udbetalinger fra ordninger omfattet af lovens § 53 A, også selvom der i et vist omfang har været fradragsret eller bortseelsesret for indbetalingerne i et andet land. For disse personer vil der være tale om en stramning, men den skønnes rimelig henset til, at beskatningen af udbetalinger begrænses til den del af dennes pensionsordning, som der har været fradragsret eller bortseelsesret for i udlandet.

10. Konklusion

Ovenfor er der givet en samlet beskrivelse af regelsættet, der finder anvendelse på ikke fradragsberettigede pensionsordninger, det være sig de regler, der finder anvendelse for pensionsordninger oprettet eller erhvervet før den 18. februar 1992, og de regler, der finder anvendelse for pensionsordninger oprettet eller erhvervet den 18. februar 1992 eller senere. Beskrivelsen indeholder en gennemgang af den skattemæssige behandling af såvel indbetalingerne, det løbende afkast, som udbetalingerne.

Gennemgangen har påvist en række u hensigtsmæssigheder ved regelsættet, som er blevet uddybet i afsnit 9. I afsnittet er der tillige givet forslag til, hvorledes reglerne burde se ud, herunder er der i bilag 3 udarbejdet et udkast til lovforslag.

Overordnet set er der tale om, at lovgiver har valgt ikke at fastholde nogle af de mere grundlæggende principper inden for skatteret-

ten på dette område. F.eks. har lovgiver i pensionsbeskatningslovens § 50 og § 53 B valgt ikke at beskatte det løbende afkast, selvom det løbende afkast ville have været undergivet beskatning, såfremt midlerne i stedet f.eks. var blevet anbragt på en indlånskonto i et pengeinstitut, eller anbragt i en fradragsberettiget pensionsordning omfattet af pensionsbeskatningslovens kapitel 1. Herudover har lovgiver valgt ikke at fastholde det symmetribegreb som ellers tillægges stor vægt inden for pensionsbeskatningen ved udbetalingsbeskatningen i pensionsbeskatningslovens § 53 A. Betragtningen er, at hvis den enkelte pensionsopsparer har opnået fradragsret eller bortseelsesret for indbetalingerne til ordningen, bør udbetalingerne tillige undergives beskatning. I det gældende regelsæt kan der opstå situationer, hvor udbetalingerne ikke undergives beskatning, selvom nogle af midlerne, der har bidraget til disse udbetalinger, har været fradragsberettiget eller bortseelsesberettiget ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst i udlandet, jf. pensionsbeskatningslovens § 53 A.

De ovenfor nævnte forhold er kun nogle af de forhold, som påpeges i afsnit 9. Der er således grundlæggende tale om et område, som inden for den nærmeste fremtid bør undergives et eftersyn af lovgiver. Størstedelen af de foreslåede ændringer vil imidlertid ikke kunne gennemføres inden for den nuværende regerings skattestop, idet der er tale om stramninger i forhold til gældende regler.

Litteraturliste

Lovforslag og love:

- Forslag til lov om ændring i lov om beskatningen af renteforsikringer m.v. (L 29 - Folketinget 1962-1963), jf. lov nr. 373 af 1. december 1962.
- Forslag til lov om beskatningen af pensionsordninger m.v. (L 26 – Folketinget 1970-1971), jf. lov nr. 310 af 9. juni 1971.
- Forslag til lov om ændring af lov om beskatningen af pensionsordninger m.v., kildeskatteloven og skattekontrolloven (L 45 - Folketinget 1985-1986), jf. lov nr. 527 af 11. december 1985.
- Forslag til lov om ændring af forskellige skattelove (Formue- og indkomstskattepligt af afkastet af visse livsforsikringer m.v.) (L 229 - Folketinget 1991-1992), jf. lov nr. 569 af 24. juni 1992.
- Forslag til lov om ændring af skattekontrolloven (Skattekontrol med finansielle aktiver i udlandet m.v.) (L 164 - Folketinget 1993-1994), jf. lov nr. 298 af 27. april 1994.
- Forslag til lov om ændring af lov om realrenteafgift af visse pensionskapitaler m.v. og lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m.v. (selskabsskatteloven) (Overgangsregel, obligationsbaserede aktieselskaber, rene risikoforsikringer og investeringsbeviser) (L 241 - Folketinget 1994-1995), jf. lov nr. 425 af 14. juni 1995.
- Forslag til lov om ændring af pensionsbeskatningsloven, realrenteafgiftsloven, fondsbeskatningsloven, kildeskatteloven og

skattekontrolloven (Filialer af EU-forsikringselskaber og – pengeinstitutter, symmetri i pensionsbeskatningen, afgift af aktieafkast og afskaffelse af kvoteordningen) (L 98 - Folketinget 1997-1998), jf. lov nr. 429 af 26. juni 1998.

- Forslag til lov om ændring af pensionsbeskatningsloven og skattekontrolloven (Pensionsordninger for ægtefæller til udsendte medarbejdere m.v.) (L 133 – Folketinget 1999-2000), jf. lov nr. 170 af 15. marts 2000.
- Forslag til lov om ændring af forskellige skattelove (Justering af reglerne om pensionsordninger) (L 33 - Folketinget 2004-2005), jf. lov nr. 1388 af 20. december 2004.
- Forslag til lov om ændring af pensionsafkastbeskatningsloven og pensionsbeskatningsloven m.v. (Bedre vilkår for investering i unoterede aktier, værn mod gentagne forhøjelser og nedsættelser af aktiekapitalen i pensionsinstitutter, udvidelse af adgangen til at anvende reglerne om ophørspension m.v. og overgangsregel for adgang til hensættelsesfradrag) (L 134 - Folketinget 2004-2005), jf. lov nr. 423 af 6. juni 2005.

Bekendtgørelser:

- Bekendtgørelse nr. 1106 af 12. december 2002 om kapitalgrundlag og teknisk grundlag for firmapensionskasser.
- Bekendtgørelse nr. 1176 af 17. december 2002 om indberetningspligter m.v. efter skattekontrolloven.

Afgørelser og kommentarer hertil:

- Skd. 1978.46.71.
- TfS 1984.379 (Afgørelse fra det tidligere Statsskattedirektorat).
- TfS 1989.533 LR.
- TfS 1990.472 LR.
- Kapitallivsforsikring - engangsindskud – udenlandsk forsikringselskab, 3 afgørelser kommenteret af Told- og Skattestyrelsen (TfS 1991.118).
- TfS 1991.529 LR.
- TfS 1996.814 ØLR.
- TfS 1999.635 TSS.
- TfS 1999.663 (Kommentar til Told- og Skattestyrelsens udtalelse af 10. maj 1999 (TfS 1999.635 TSS)).
- SKM2001.159 LSR.
- SKM2003.179 LSR.
- SKM2003.187 LR.
- SKM2003.337 ØLR.

Betænkninger:

- Revision af lov om tilsyn med pensionskasser. Betænkning nr. 1096. Industriministeriet, april 1987.

Rapporter:

- Pensionsoverførsler – rapport fra en tværministeriel arbejdsgruppe. Industriministeriet, december 1986.

Bøger:

- ”Pensionsbeskatningsloven med kommentarer” af Hanne Søgaard Hansen, Ole Andreasen, Kresten Fønnesbech-Wulff, Jesper Hjetting og Leif Normann Jeppesen (2005)
- Ligningsvejledningen Alm.del 2004-1.

Artikler:

- ”Beskatning ved tilbageflytning til Danmark” af Lars Thomsen, SR.1991.0162.
- ”Livsforsikring i udlandet” af Morten Sigetty, SO 1992.54.
- ”Skattefri udbetaling af dagpenge under en ulykkesforsikring” af Jesper Hjetting, TfS 1993.201.

Bilag 1

Den gældende - og dagældende - formulering af pensionsbeskatningslovens § 50 for pensionsordninger m.v. oprettet eller erhvervet før og efter den 18. februar 1992

Forsikringer og pensionsordninger, der er oprettet eller erhvervet før den 18. februar 1992:

§ 50. Reglerne i stk. 2-8 gælder for:

1. livsforsikring, der ikke omfattes af kapitel 1,
2. livsforsikring, der opfylder betingelserne i kapitel 1, men hvor forsikringens ejer ved ordningens oprettelse har givet afkald på beskatning efter reglerne i afsnit 1,
3. pensionskasseordning, der ikke omfattes af kapitel 1, men som opfylder betingelserne i § 3,
4. livsforsikring og pensionskasseordning, der omfattes af §§ 2 eller 5-7, men som efter § 1, stk. 2, er valgt beskattet efter § 50,
5. anden livsforsikring, der omfattes af kapitel 1, men som efter § 1, stk. 2, er valgt beskattet efter § 50,
6. rateopsparing eller opsparing i pensionsøjemed, der omfattes af kapitel 1, men som efter § 1, stk. 2, er valgt beskattet efter § 50, og
7. syge- og ulykkesforsikring, der ejes af den forsikrede.

Stk. 2. Præmier eller bidrag til forsikringer m.v. som nævnt i stk. 1 kan ikke fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

Stk. 3. Overstiger de i indkomståret forfaldne præmier eller bidrag til livsforsikringer som nævnt i stk. 1, nr. 1-2, for en person, der er skattepligtig efter kildeskattelovens § 1, eller et selskab eller en for-

ening m.v., der er skattepligtig efter selskabsskattelovens § 1 eller efter lov om beskatning af fonde, visse foreninger og institutter m.v., i alt 5.300 kr., betales en afgift på 40 pct. af det overskydende beløb. Afgiften tilfalder statskassen. Beløbet på 5.300 kr. reguleres efter reguleringstallet i § 20 i lov om indkomstskat og formueskat for personer m.v. (personskatteloven). Præmier eller bidrag til livsforsikringer, der alene kommer til udbetaling i tilfælde af den forsikredes død eller invaliditet inden forsikringstidens aftalte udløbstidspunkt, medregnes ikke ved opgørelsen af det nævnte beløb. Dette gælder dog kun, hvis forsikringstidens aftalte udløbstidspunkt ikke ligger senere end første plicedag efter den forsikredes fyldte 80. år. Skatteministeren fastsætter nærmere regler om beregningen og opkrævningen af afgiften. Afgiften forfalder for personer til betaling på samme tidspunkt og med samme betalingsfrist som 1. rate vedrørende restskatter, jf. kildeskattelovens § 61, og for selskaber og foreninger m.v. på samme tidspunkt og med samme betalingsfrist som indkomstskatten, jf. selskabsskattelovens § 30. Betales afgiften ikke rettidigt, betales en rente på 1 pct. pr. påbegyndt måned fra forfaldsdagen at regne. Renten tilfalder statskassen og kan ikke fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Afgiften og den nævnte rente kan inddrives efter reglerne om inddrivelse af personlige skatter, jf. kildeskattelovens afsnit VII, og af selskabsskatter, jf. selskabsskattelovens § 30. I øvrigt finder skatte Lovgivningens regler om pligt til at selvangive, straf for urigtig selvangivelse og klageadgang tilsvarende anvendelse på afgiftspligtige præmier m.v. efter dette stykke.

Stk. 4. Løbende udbetalinger, der bortfalder ved de forsikredes eller pensionsberettigedes død, medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. For ordninger som nævnt i stk. 1, nr. 4, skal dog kun 70 pct. af udbetalingerne medregnes som skattepligtig indkomst.

Stk. 5. Andre udbetalinger end nævnt i stk. 4, såsom udbetaling af kapitalforsikring eller opsparing ved ordningen udløb, udbetaling af tilbagekøbsværdi ved ophævelse af rente- eller kapitalforsikring, udbetaling ved ophævelse af en opsparing og udbetaling af bonus, medregnes ikke ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst jf. dog § 53 og § 56, stk. 2.

Stk. 6. Ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst bortses fra tilskrivning af bonus og renter m.v.

Stk. 7. Ved opgørelsen af den skattepligtige formue anvendes statsskattelovens § 12.

Stk. 8. Bestemmelsen i stk. 4, 2. pkt., anvendes også på en forsikring eller pensionskasseordning, der ved lovens ikrafttræden er omfattet af § 1, stk. 1, litra d, nr. 3, i lov om beskatningen af renteforsikringer m.v., uanset om forsikringen eller pensionskasseordningen opfylder de almindelige betingelser i §§ 2-5. For den del af udbetalingerne, der hidrører fra indbetalinger efter denne lovs ikrafttræden, gælder bestemmelsen dog kun med tilsvarende begrænsninger, som er fastsat for adgangen til fremtidig at indbetale til en af § 7 omfattet forsikring, jf. § 7, stk. 2. Bestemmelsen gælder heller ikke udbetalinger fra en ordning, hvor der efter lovens ikrafttræden er foretaget ændringer, der

ikke kan forenes med lovens almindelige regler for en sådan ordning, jf. § 31.

De ændringer der blev foretaget til lovens § 50 ved lov nr. 569 af 24. juni 1992 skulle ifølge ikrafttrædelsesbestemmelsen alene gælde forsikringer og pensionsordninger, der er oprettet eller erhvervet den 18. februar 1992 eller senere. Dermed har ændringerne i denne lov ikke virkning for de forsikringer og pensionsordninger, der er oprettet eller erhvervet før den 18. februar 1992. For disse ordninger gælder den formulering, som kom til udtryk i lovbekendtgørelse nr. 580 af 7. august 1991, jf. ovenfor.

De ændringer, som blev vedtaget ved lov nr. 569 af 24. juni 1992, og som dermed ikke kom til at gælde for forsikringer og pensionsordninger oprettet eller erhvervet før den 18. februar 1992 var blandt andet ophævelsen af præmieafgiften.

Herudover er der foretaget ændringer af lovens § 50 ved lov nr. 1219 af 27. december 1996 om ændring af forskellige skattelove, loven om tilskud til afvikling af studiegæld og om eftergivelse af studiegæld og lov om kommunal indkomstskat (Ændringer som følge af afskaffelse af formueskatten m.v.), jf. lovens § 14, nr. 9. De ændringer, der blev foretaget ved denne lovændring bærer præg af, at lovgiver ikke var opmærksom på, at der på daværende tidspunkt fandtes to formuleringer af lovens § 50. Én for ordninger m.v. oprettet eller erhvervet før den 18. februar 1992, og én for ordninger m.v. oprettet eller erhvervet den 18. februar 1992 eller senere, jf. nedenfor. Lovændringen tager afsæt i den formulering, der fandt anvendelse for ordninger m.v. oprettet eller erhvervet den 18. februar 1992 eller senere, jf. blandt andet lovens henvisning til den dagældende lovbekendtgørelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 776 af 22. august 1996, hvoraf udelukkende fremgik den formulering, som fandt anvendelse for ordninger oprettet den 18. februar 1992 eller senere.

Ændringerne i lov nr. 1219 af 27. december 1996 bestod dels af en ændring af en stk. henvisning i lovens § 53 A samt en ophævelse af bestemmelsens stk. 6. Ændringen skulle ifølge ikrafttrædelsesbestemmelsen i lovens § 27 have virkning fra og med indkomståret 1997. Ophævelsen af bestemmelsens stk. 6 skulle ske som følge af afskaffelse af formueskatten.

Bestemmelsen om, at der ved opgørelsen af den skattepligtige formue skulle anvendes statskattelovens § 12 står i stk. 7 i den formulering af lovens § 50, der gælder for forsikringer og pensionsordninger, der er oprettet eller erhvervet før den 18. februar 1992, og ikke i stk. 6. Tilsvarende henvises der ikke i bestemmelsen til lovens § 53 A, stk. 4, som ved lovændringen ændres til stk. 3.

Henset til, at der i loven henvises til den dagældende lovbekendtgørelse, hvoraf udelukkende fremgik den formulering, som fandt anvendelse for ordninger oprettet eller erhvervet den 18. februar eller senere, samt at det må stå enhver klart, at de foretagne ændringer ikke passer til bestemmelsens indhold, f.eks. at man ved ophævelsen af stk. 6 ville have ophævet bestemmelsen om, at der ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst skal bortses fra tilskrivning af bonus og renter

m.v., og ikke formueskattepligten, må der kunne argumenteres for, at de foretagne lovændringer alene er gældende for den daværende formulering af lovens § 50, der fandt anvendelse for pensionsordninger, der var oprettet eller erhvervet den 18. februar 1992 eller senere. Dermed er hverken stk. 6 eller stk. 7 i bestemmelsen ophævet. Som nævnt ovenfor fremgår det af bestemmelsens stk. 7, at der ved opgørelsen af den skattepligtige formue skal anvendes statsskattelovens § 12. Da bestemmelsen i statsskattelovens § 12 er ophævet ved lovændringen i 1996 vil bestemmelsen i stk. 7 være uden indhold.

Tilsvarende har ophævelsen af lovens § 50, jf. lov nr. 429 af 26. juni 1998, ikke virkning for de forsikringer og pensionsordninger, der er oprettet eller erhvervet før den 18. februar 1992.

Forsikringer og pensionsordninger, der er oprettet eller erhvervet den 18. februar 1992 eller senere (Frem til 2. juni 1998, hvor lovens § 50 blev ophævet for disse ordninger m.v.):

§ 50. Reglerne i stk. 2-6 gælder for

1. pensionskasseordning, der ikke omfattes af kapitel 1, men som opfylder betingelserne i § 3,

2. livsforsikring omfattet af § 53 A, stk. 3, og

3. syge- og ulykkesforsikring, der ejes af den forsikrede.

Stk. 2. Præmier eller bidrag til forsikringer m.v. som nævnt i stk. 1 kan ikke fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

Stk. 3. Løbende udbetalinger, der bortfalder ved de forsikredes eller pensionsberettigedes død, medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

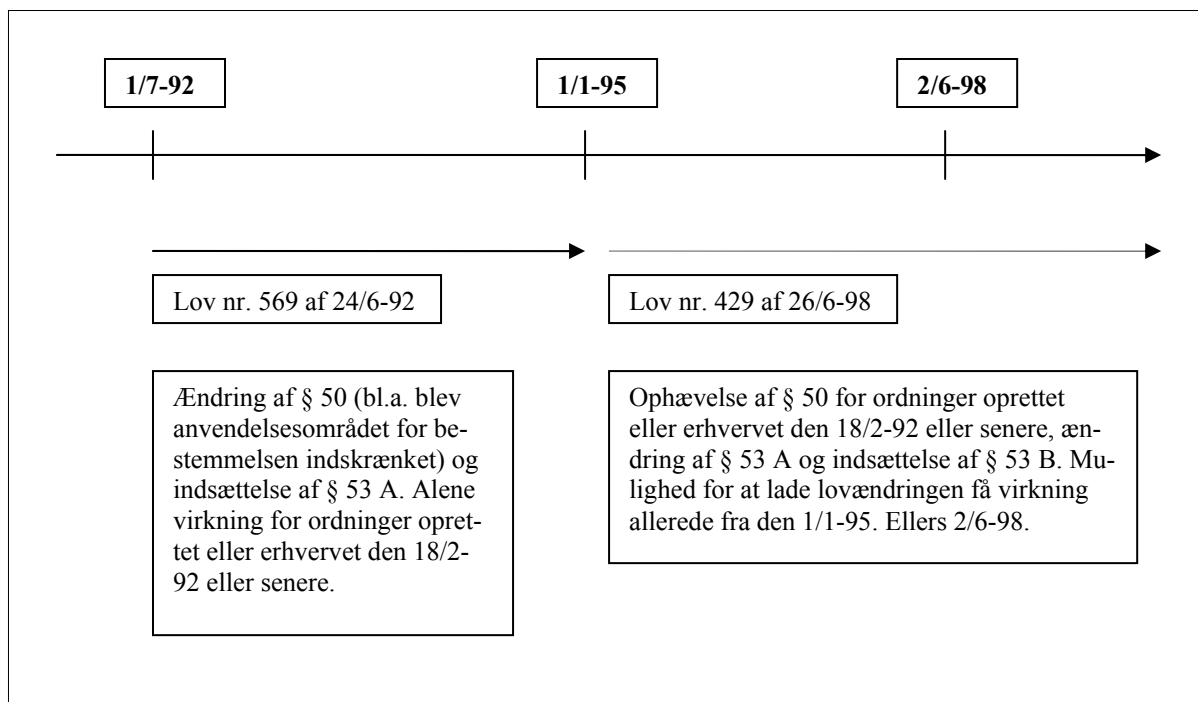
Stk. 4. Andre udbetalinger end nævnt i stk. 3, såsom udbetaling af kapitalforsikring eller opsparing ved ordningens udløb, udbetaling af tilbagekøbsværdi ved ophævelse af rente- eller kapitalforsikring, udbetaling ved ophævelse af en opsparing og udbetaling af bonus, medregnes ikke ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst jf. dog § 53 og § 56, stk. 2.

Stk. 5. Ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst bortses fra tilskrivning af bonus og renter m.v.

Ved lov nr. 1219 af 27. december 1996 blev det daværende stk. 6 i lovens § 50 ophævet. Ifølge dette stykke skulle der ved opgørelsen af den skattepligtige formue anvendes statsskattelovens § 12. Ved en fejl blev henvisningen til stk. 2-6 i bestemmelsens stk. 1 ikke ændret til stk. 2-5.

Bilag 2

Tidsmæssig oversigt over de væsentligste ændringer af pensionsbeskatningslovens §§ 50, 53 A og 53 B



Forslag til lovtekniske ændringer

Forslag til

Lov om ændring af forskellige skattelove

(Ikke fradragsberettigede pensionsordninger)

§ 1

I lov om beskatningen af pensionsordninger m.v. (pensionsbeskatningsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 816 af 30. september 2003, som ændret senest ved § 54 i lov nr. 428 af 6. juni 2005, foretages følgende ændringer:

1. § 50, stk. 6, affattes således:

”Stk. 6. Ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst medregnes formueafkast, der tilskrives pensionsordninger som nævnt i stk. 1. Indkomstskattepligten påhviler ejeren, den pensionsberettigede eller den eller dem, der efter ejerens eller den første pensionsberettigedes død er berettiget til udbetalinger af eller fra ordningen. Er der efter 2. pkt. flere berettigede, fordeles det opgjorte afkast efter forholdet mellem de pågældendes respektive dele af indeståendet på ordningen ved indkomstårets udgang. Et negativt afkast af en ordning kan kun modregnes i det pågældende indkomstårs og de følgende indkomstårs positive afkast af samme ordning. Et negativt afkast kan kun fremføres til et senere indkomstår, hvis det ikke kan rummes i positivt afkast i et tidligere indkomstår. Udbetalinger fra pensionsordninger m.v. som nævnt i stk. 1 til dækning af beskatningen af det løbende afkast medregnes ikke til den skattepligtige indkomst.”

2. § 53 A, stk. 1, affattes således:

”§ 53 A. Reglerne i stk. 2-5 gælder for

1. livsforsikring, der ikke omfattes af kapitel 1,
2. livsforsikring, der opfylder betingelserne i kapitel 1, men hvor forsikringens ejer ved ordningens oprettelse har givet afkald på beskatning efter reglerne i afsnit I,
3. pensionskasseordning, der ikke omfattes af kapitel 1,
4. pensionskasseordning, der opfylder betingelserne i kapitel 1, men hvor den pensionsberettigede ved ordningens oprettelse har givet afkald på beskatning efter reglerne i afsnit I,
5. pensionsordninger oprettet i pengeinstitutter eller kreditinstitutter, der ikke omfattes af kapitel 1,
6. pensionsordninger oprettet i pengeinstitutter eller kreditinstitutter, der opfylder betingelserne i kapitel 1, men hvor ordningens ejer ved ordningens oprettelse har givet afkald på beskatning af reglerne i afsnit I,
7. syge- og ulykkesforsikring, der ejes af den forsikrede, og
8. livsforsikring, der omfattes af nr. 1, eller pensionskasseordning, der omfattes af nr. 3, men som er stillet til sikkerhed for et løfte om pension (pensionstilsagn) afgivet over for en direktør eller dennes efterladte i forbindelse med et ansættelsesforhold, samt garantiforsikring eller lignende, som er oprettet med en direktør eller dennes efterladte som berettiget til ydelser fra forsikringen som sikkerhed for et tilsvarende løfte om pension.”

3. I § 53 A, stk. 2, 2. pkt., ændres: ”stk. 1, nr. 6” til: ”stk. 1, nr. 8”.

4. § 53 A, stk. 3, affattes således:

”Stk. 3. Ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst medregnes formueafkast, der tilskrives pensionsordninger som nævnt i stk. 1. Indkomstskattepligten påhviler ejeren, den pensionsberettigede eller den eller dem, der efter ejerens eller den første pensionsberettigedes død er berettiget til udbetalinger af eller fra ordningen. Er der efter 2. pkt. flere berettigede, fordeles det opgjorte afkast efter forholdet mellem de pågældendes respektive dele af indeståendet på ordningen ved indkomstårets udgang. Et negativt afkast af en ordning kan kun modregnes i det pågældende indkomstårs og de følgende indkomstårs positive afkast af samme ordning. Et negativt afkast kan kun fremføres til et senere indkomstår, hvis det ikke kan rummes i positivt afkast i et tidligere indkomstår. Udbetalinger fra pensionsordninger m.v. som nævnt i stk. 1 til dækning af beskatningen af det løbende afkast medregnes ikke til den skattepligtige indkomst.”

5. § 53 A, stk. 5, affattes således:

”Stk. 5. Udbetalinger fra pensionsordninger som nævnt i stk. 1 medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst i det omfang de modsvares af indbetalinger, inkl. forrentning heraf, som personen har foretaget på ordningen, og som der har været hel eller delvis fra-

dragsret eller bortseelsesret for her i landet eller i udlandet ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Dog medregnes udbetalinger fra ordninger svarende til danske kapitalforsikringer og opsparinger i kapitaløjemed med 75 pct., når udbetalingen efter betingelserne i ordningen sker samlet efter ejerens fyldte 60. år, ved ejerens invaliditet, ved indtrådt livstruende sygdom hos ejeren eller ved ejerens død. 1. pkt. finder tilsvarende anvendelse på arbejdsgiverens udbetalinger i henhold til et løfte om pension, jf. stk. 1, nr. 8, i den udstrækning de foretagne udbetalinger modsvarer sikkerhedsstillelsen eller den tidligere sikkerhedsstillelse.”

6. § 53 B ophæves.

7. I § 55, 1. pkt., ændres ”, § 53 A, stk. 3 og 4, og § 53 B, stk. 6” til: ”og § 53 A, stk. 3 og 4”.

§ 2

I lov om beskatning af visse pensionskapitaler m.v. (pensionsafkastbeskatningsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 1031 af 19. oktober 2004, som ændret senest ved § 53 i lov nr. 428 af 6. juni 2005, foretages følgende ændring:

1. I § 15, stk. 1, 1. pkt., og § 15, stk. 2, 2. pkt., ændres ”pensionsbeskatningslovens §§ 53 A eller 53 B” til: ”pensionsbeskatningslovens §§ 50, 53 eller 53 A”.

§ 3

I lov om indkomstskat for personer m.v. (personskatteloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 772 af 29. august 2003, som ændret senest ved § 55 i lov nr. 428 af 6. juni 2005, foretages følgende ændring:

1. I § 4, stk. 1, nr. 15, indsættes efter ”pensionsbeskatningslovens”: ”§ 50, stk. 6, eller”.

§ 4

I skattekontrolloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 869 af 12. august 2004, som senest ændret ved § 48 i lov nr. 430 af 6. juni 2005, foretages følgende ændringer:

1. § 8 B, stk. 1, nr. 5, ændres: ”kapitalværdien” til: ”indestående”.

2. I § 11 C, stk. 1, 2. pkt., udgår: ”, således at ordningen ikke har nogen kapitalværdistigning”.

3. I § 11 C, stk. 4, 1. pkt., udgår: ”og forsikringen ikke er tegnet under omstændigheder som nævnt i pensionsbeskatningslovens § 53 B, stk. 2,”.

4. § 11 C, stk. 4, nr. 2, affattes således:

”2) erklæring fra det udenlandske forsikringselskab, hvori det påtager sig hvert år af egen drift inden den 1. februar til told- og skatteforvaltningen at sende følgende oplysninger vedrørende forsikringen det foregående kalenderår:

- a) Ordningens indestående ved indkomstårets udgang.
- b) Årets udbetalinger fra ordningen.
- c) Årets skattepligtige afkast opgjort pensionsbeskatningslovens § 53 A, stk. 3.”

§ 5

Stk. 1. Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende, og har virkning fra og med indkomståret 2006.